

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI**

SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI

“IJTIMOIY-IQTISODIYOT” FAKUL’TETI

BITIRUV MALAKAVIY ISHINI YOZISH

USLUBIY KO‘RSATMA

(5340100 -“iqtisodiyot”, tarmoqlar bo‘yicha va 5230100 -“kasb ta’limi,
iqtisodiyot” mutaxassisligi bakalavriyat talabalari uchun)

SamDU o‘quv-uslubiy kengashi
tomonidan nashrga tavsiya etilgan
(2016-iyul 27-iyun 6-bayonnoma)

Samarqand 2017.

UDK: 34:338.4
BBK: 65.9 (5uz) 441

Bitiruv malakaviy ishini yozish (5340100 -“iqtisodiyot”, tarmoqlar bo‘yicha va 5230100-“kasb ta’limi, iqtisodiyot” mutaxassisligi bakalavriyat talabalari uchun). Uslubiy ko‘rsatma –Samarqand, SamDU nashri, 2017.– 40 bet.

Ushbu uslubiy ko‘rsatmada bitiruv malakaviy ishlarini yozish, tayyorlash va ularni rasmiylashtirish hamda baholash bo‘yicha tavsiyalar bayon etilgan. Ko‘rsatma ijtimoiy-iqtisodiyot fakultetida tahsil olayotgan talabalarining bitiruv malakaviy ishlarini bajarishlari, mustaqil ilmiy ish olib borishlari hamda nazariy va amaliy bilimlarini mustahkamlash, olingan bilimlarini ishlab chiqarishda qo‘llash bilan bog‘liq masalalar yechimini topishida yordam beradi.

Mazkur uslubiy ko‘rsatmadan bitiruv malakaviy ishlariga rahbarlik qiluvchi barcha proffessor-o‘qituvchilar ham foydalanishlari mumkin.

TUZUVCHILAR: **dots. B.M.Boboqulov,**
 katta o‘qit. A.X.Djumaev,
 assistent. Sh.S.Sharifov.

Mas’ul muharrir: **prof. B.X.To‘raev**

Taqrizchilar: **prof. B.A.Abukarimov,**
 dots. B.Bozorov,
 dots. T.Sh.Sharipov.

@SamDU, 2017.

Kirish

Mamlakatimizda shakllangan ijtimoiy bozorli iqtisodiyot va uning xo‘jalik mexanizmini takomillashtirish, iqtisodiyotni modernizatsiyalash jarayonlari Respublikamiz uchun har tamonlama chuqur bilimga ega bo‘lgan, malakali yosh mutaxassislarni tayyorlashni eng muhim vazifa qilib qo‘ymoqda. O‘zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti I.A.Karimov tashabbusi bilan Toshkentda o‘tkazilgan 2012-yil 16-17 fevral kunlari “Yuksak bilimli va intellektual rivojlangan avlodni tarbiyalash – mamlakatni barqaror taraqqiy ettirish va modernizatsiya qilishning eng muhim sharti”-mavzusidagi halqaro konferensiyada so‘zlagan nutqida: “Hammamizga teran bir haqiqat ayon bo‘lishi kerak,-biz yurtimizni ertangi rivoji yo‘lida qanday chuqur o‘ylangan dasturlarni tuzmaylik, bu rejalarni bajarish uchun qanday moddiy baza va imkoniyatlarni yaratmaylik, buning uchun qancha ko‘p sarmoya safarbar etmaylik, ularning barchasini amalga oshiradigan, ro‘yobga chiqaradigan qudratli bir omil borki, u ham bo‘lsa, yuqori malakali ish kuchi va yurtimizning ertangi kuni, taraqqiyoti uchun mas’uliyatni o‘z zimmasiga olishga qodir bo‘lgan etuk mutaxassis yoshlarimiz, desak, o‘ylaymanki, hech qanday xato bo‘lmaydi”¹, – degan edi.

Respublikamiz Prezidentining ushbu fikrlari mamlaktimizni ravnaq topishining asosi hisoblangan iqtisodiyotimizni barqaror rivojlantirish uchun zarur bo‘lgan har tamonlama bilimli va etuk zamonaviy kadrlarni tayyorlashda asosiy tamoyil bo‘lib xizmat qiladi. Chunonchi, oliy ta’lim tizimida olib borilayotgan tub islohotlarni asosiy maqsadi ham jamiyatimizni intellektual salohiyatini oshirish uchun ta’lim tizimini takomillashtirish va sifatini yaxshilashni bosqichma-bosqich amalga oshirib borish hisoblanadi.

Haqiqatdan ham, O‘zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgandan buyon oliy ta’lim tizimida tub islohatlarni amalga oshirilishi bilan, ta’lim yo‘nalishlari bo‘yicha fanlararo yakuniy attestatsiya sinovlariga, shuningdek, bitiruv malakaviy ishlarni bajarish, hamda uni himoya qilishga bo‘lgan talab oshib bormoqda. Bunga O‘zbekiston Respublikasining **“Ta’lim to‘g‘risida”**gi va **“Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”**ning talablari asos bo‘lmoqda.

Mazkur uslubiyko‘rsatma O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 362-sonli buyrug‘i (31.12.1999 y.) bilan tasdiqlangan **“O‘zbekiston Respublikasi oliy o‘quv yurtlari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to‘g‘risida”**gi Nizomva O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta-maxsus ta’lim vazirligining

2010-yil 9-iyun 225-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan **“Oliy o‘quv yurtlarida bakalavr bitiruv malakaviy ishini bajarishga qo‘yiladigan talablari”**ga asosan ishlab chiqildi.

¹Президетимиз Ислон Каримовнинг «Юксак билимли ва интеллектуал ривожланган авлодни тарбиялаш-мamlakatни барқарор тараққий эттириш ва модернизация қилишнинг энг муҳим шarti» мавзусидаги халқаро конференциянинг очилиш маросимидаги нутқи. //Халқ сўзи газетаси, 2012 йил 18 февраль. 14-65-12

Ushbu nizom talablariga muvofiq, talabalarning fanlararo yakuniy attestatsiya sinovidan o'tishiga va bitiruv malakaviy ishining himoyasi natijasiga asosan har bir oliy o'quv yurtida tashkil etiladigan davlat attestatsiya hay'ati bitiruvchilarga bakalavr darajasini beradi.

SamDU ijtimoiy-iqtisodiyot fakultetining 5340100-“iqtisodiyot”, tarmoqlar bo'yicha va 5140900 -“Kasb ta'limi, iqtisodiyot” mutaxassisligi bo'yicha talabalar bajaradigan bitiruv malakaviy ishlari o'qish jarayonining yakunlovchi bosqichi hisoblanadi.

Bitiruv malakaviy ishni bajarish ustida ishlash, birinchidan, oliy ta'lim tizimini bitiruvchi yoshlarining mustaqil ilmiy-uslubiy yo'nalishlardagi ishlarni olib borishlari, ilmiy yangiliklar ustida ishlashda ilg'or tajribalardan foydalanishlari hamda ta'lim yo'nalishlari bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni mustahkamlash, olingan bilimlarini o'zlarining ishlab chiqarish, ijtimoiy-iqtisodiy faoliyatlari bilan bog'liq vazifalarni bajarishda vujudga keladigan masalalarni echishda yordam bersa, ikkinchidan, talaba yoshlarni iqtisodiy tafakkurini shakllantiradi.

Demak, sifatli va ilmiy- nazariy hamda amaliy jihatdan mukammal bitiruv malakaviy ishini tayyorlay oladigan mutaxassislarni tayyorlash, professor-o'qituvchilar zimmasiga ancha mas'uliyat yuklaydi. SHuning uchun ham, har bir kafedrada o'qitiladigan asosiy fundamental fanlarning o'ziga xosligidan va shu fanlar bo'yicha tayyorlanadigan bitiruv malakaviy ishlarni yozish bo'yicha hamda hukumatimiz tomonidan oliy o'quv yurtlarida mutaxassislarni tayyorlashda qo'yiladigan sifat talablaridan kelib chiqib, ushbu uslubiy ko'rsatmani tayyorlashni lozim topdik.

SamDU ijtimoiy-iqtisodiyot fakultetining “Iqtisodiy nazariya” kafedrasida, iqtisodiy nazariya (ekonomicheskaya teoriya) fanidan tashqari, fakultet talabalariga boshqa iqtisodiy-nazariy fanlar ham o'qitiladi. Ma'lumki, iqtisodiy nazariya fani barcha ijtimoiy-iqtisodiy va aniq iqtisodiy fanlar uchun nazariy hamda uslubiy asos hisoblanadi. Fakultetimiz talabalariga o'qitiladigan “iqtisodiy nazariya” va boshqa ijtimoiy-iqtisodiy fanlar: makroiqtisodiyot, mikroiqtisodiyot, iqtisodiy ta'limotlar tarixi, o'zbekiston milliy iqtisodiyoti, jahon iqtisodiyoti va halqaro iqtisodiy munosabatlar, iqtisodiy tarbiya nazariyasi, institutsional iqtisodiyot va boshqa fanlar o'zlarining nazariy yo'nalishdagi mantiqiy tarkibiga hamda davlat ta'lim standartlariga asoslangan mukammal dasturiga ega bo'lib, ular ikki mutaxassislik bo'yicha:

1) 5340100 iqtisodiyot (tarmoqlar bo'yicha); 2) 5140900 kasb ta'limi, ijtimoiy-iqtisodiyot yo'nalishlarida bakalavr malakasini oladigan iqtisodchi va iqtisodchi-pedagog kadrlarni tayyorlashda bazaviy-fundamental fanlar sifatida o'qitiladi. Bu fanlardan bitiruv malakaviy ishni yozish, talabalardan, mamlakatimizda shakllangan ijtimoiy-iqtisodiy tizim asoslarini va u bilan bog'liq iqtisodiy jarayonlarni puxta va izchil hamda mukammal o'rganishni talab qiladi. Chunki, yangi iqtisodiy tizim sharoitida, demokratik tamoyillarga asoslangan erkin sohibkorlikni, tadbirkorlikni rivojlantirish bo'yicha iqtisodchilar oldida turgan masalalarni ijobiy hal etishda va bo'lajak iqtisodchilarni mustaqil fikrlash

qobiliyatlarini kengaytirishda iqtisodiy nazariya va boshqa iqtisodiy fanlarning ahamiyati juda katta.

Iqtisodiy nazariya va boshqa iqtisodiy-nazariy fanlar bo'yicha Bitiruv malakaviy ishini yozish, ko'proq 5140900 yo'nalishidagi kasb ta'limi, ijtimoiy-iqtisodiyot mutaxassislari uchun juda zarur. Chunki ular nafaqat iqtisodchi, balki, iqtisodiy fanlar o'qituvchisi sifatida ham pedagogik faoliyat bilan shug'ullanishlari mumkin.

Ushbu uslubiy qo'rsatmani asosiy maqsadi, iqtisodchi kadrlarni tayyorlashda va talabalar o'zlarining bitiruv malakaviy ishlarini yozishlari uchun fundamental xarakterga ega bo'lgan iqtisodiy-nazariy fanlarni mukammal o'rganishlari va bilishlari zarurligini hamda O'zbekiston iqtisodiy sistemasini o'ziga xosligi va binobarin, mamlakatimizda, kelajakda iqtisodiy vazifalarni va xo'jalik ishlarini yuritish bilan bog'liq vazifalarni bajara olishlari uchun mutaxassislik bo'yicha olingan nazariy bilimlarini yanada mustahkamlash va mustaqil ravishda tadqiqot ishlarini olib borishlari uchun yo'riqnoma sifatida yordam berishdan iborat.

I. Umumiy ko'rsatmalar

O'z bitiruv malakaviy ishi mavzusini "Iqtisodiy nazariya" kafedراسi tomonidan tavsiya etilgan mavzular bo'yicha tanlagan talabalar, mavzularni o'zlari amaliyot kursini o'tgan korxona, tashkilot yoki muassasa ma'lumotlari asosida yozishlari talab qilinadi. Agar tanlangan mavzu sof nazariy ahamiyatga ega bo'lsa, unda ayni nazariyani hozirgi paytdagi dolzarblig, iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishdagi amaliy ahamiyati va uning istiqbollarini ko'rsatilishi talab qilinadi.

Bitiruv malakaviy ishini bajarishda talaba fanning nazariy asoslarini o'zlashtirishi va amaliy tomondan ham mustaqil faoliyatga tayyorlanishi zarur. Buning uchun talaba bitiruv malakaviy ishi bilan bog'liq barcha ma'lumotlarni o'zlashtirishi zarur, natijada talabalarning amaliy bilimlarini mavzu bilan bog'liq ilmiy saviyasi biroz oshadi.

Bu uslubiy ko'rsatmani yozishdan asosiy maqsad, 5340100 iqtisodiyot, tarmoqlar bo'yicha va 5140900 kasb ta'limi, ijtimoiy-iqtisodiyot ta'lim yo'nalishi bo'yicha ta'lim oladigan bitiruvchi kurs talabalariga, bitiruv malakaviy ishini bajarishga rahbarlik qilayotgan professor o'qituvchilar va ilmiy maslahatchilarga uslubiy yordam berishdan iborat.

Uslubiy qo'rsatmada bitiruv malakaviy ishini yozishda kafedra tomonidan qo'yiladigan asosiy talablar, mavzularni tanlash uchun maslahatlar, ish rejasini tuzish, zaruriy adabiyotlarni tanlash, ularni o'rganishda kerakli ma'lumotlarni topishva har tomonlama tahlil qilish, zamonaviy kompyuterlardan keng foydalanish uchun yo'l-yo'riqlar ko'rsatilgan. Shuningdek uslubiy ko'rsatma yozilayotgan bitiruv malakaviy ishini qanday talablarga javob berishi, ya'ni uning hajmi, jadvallarni nomlash, nomerlash, ma'lumotlarni joylashtirish tartibi va yozilgan bitiruv malakaviy ishga taqrizlarni aniqlash va uni Davlat attestatsiya xay'atida himoya qilish tartiblari ko'rsatilgan.

Talabalarga bitiruv malakaviy ishni yozishlari uchun bajarilishi zarur bo'lgan asosiy vazifalar:

1. *Talabalarning nazariy bilimlarini chuqurlashtirish, ma'lum bir tizimga solish va bilim doirasini yanada kengaytirish;*
2. *Talabalarga o'qish jarayonida olingan nazariy bilimlarni amaliyotda to'g'ri echimini topa bilish va tahlil etishga o'rgatish;*
3. *Talabani o'zi tanlagan mavzuni nazariy va amaliy jihatdan o'rganishni ta'minlash, uni (talabini) yutuq va kamchiliklarini aniqlash, mavjud kamchiliklarni bartaraf etish;*
4. *Zarur ma'lumotlarni izlab topish uchun qulay usullarni va vositalarni aniqlash;*
5. *Axborot manbalaridan samarali foydalanish;*
6. *An'anaviy o'quv va ilmiy adabiyotlar hamda me'yoriy xujjatlar bilan ishlash;*
7. *Mavzu rejasini bo'yicha, uning nazariy jihatlarini asoslash uchun zarur bo'lgan iqtisodiy-amaliy hisob-kitoblarni to'g'ri amalga oshirishni o'rgatish va shu yo'l bilan talabani mavzu rejasini barcha qisimlarini har tomonlama chuqur asoslashga va tajriba ortirishga erishish hamda uni yanada rivojlantirish.*

Bitiruv malakaviy ishlar mavzusi mutaxassis chiqaruvchi kafedralar tomonidan belgilanadi va oliy o'quv yurti yoki fakultetning ilmiy- kengashi tomonidan tasdiqlanadi hamda uch yil davomida o'z kuchini yo'qotmaydi.

Bitiruv malakaviy ishini quyidagi bosqichlarga asoslanib bajarish kerak:

1. *Mavzuni tanlash va bajarish vaqtini aniqlash;*
2. *Mavzu bo'yicha adabiyot tanlash va ro'yxatini tayyorlash hamda tanishib chiqish;*
3. *Bitiruv ishi mavzusiga oid korxona yoki tashkilotni tanlash va ularni xo'jalik faoliyatidagi iqtisodiy ko'satkichlarni aniqlash va o'rganish;*
4. *Yuqoridagilarga asoslanib bitiruv ish rejasini tuzish;*
5. *Bitiruv malakaviy ishni yozish va rasmiylashtirish;*
6. *Bitiruv malakaviy ishning himoyasi.*

Malakaviy ish mavzusi va rahbarlarni talabaga biriktirish kafedraning taqdimnomasi bo'yicha rektorning buyrug'i bilan rasmiylashtiriladi. Ish rahbari, malakaviy ishning mavzusiga muvofiq talabaga malakaviy ishga tegishli materiallarni to'plash bo'yicha topshiriq beradi. Topshiriqning shakli oliy o'quv yurtining o'quv bo'limi (kafedra) tomonidan belgilanadi, topshiriq bitiruv malakaviy ish bilan birgalikda Davlat attestatsiya komissiyasiga topshiriladi.

II.Bitiruv malakaviy ish mavzusini tanlash

Bitiruv malakaviy ishi mavzulari fakultetning mutaxassis chiqaruvchi kafedralar tomonidan ishlab chiqiladi va kafedra majlisida muhokama qilinib, oliy o'quv yurti yoki fakultetning ilmiy kengashi tomonidan tasdiqlanadi. Iqtisodiyot yo'nalishi bo'yicha bitiruv malakaviy ishlar mavzusi mazmunan qo'yiladigan muammoning zamonaviy xolatini va butun iqtisodiy, ijtimoiy ishlab chiqarish,

texnika, ijtimoiy sohalar, fan, ta'lim va madaniyatning istiqbolli rivojlanishini aks ettirish kerak.

Malakaviy ishlar mavzusini yillik ro'yxati bitiruv amaliyoti boshlanishiga qadar yoki bitiruv kursining boshida e'lon qilinadi. Talabalarga (reyting bo'yicha kamayish tartibida) malakaviy ishlarning mavzularini tanlash huquqi beriladi. Talaba yoki talabaning o'qishi uchun to'lov-kontrakt mablag'ini to'lovchi buyurtmachi zaruriy asoslar bilan malakaviy ishlar mavzusi bo'yicha o'z variantlarini taklif etishlari mumkin. Malakaviy ish mavzusi va rahbarini talabalarga biriktirish kafedraning taqdimnomasi bo'yicha rektorning buyrug'i bilan rasmiylashtiriladi.

Oliy ta'limning bakalavriatida o'qiydigan talabalar bitiruv malakaviy ishi mavzusini 3-kursning ikkinchi yarmida, VI semestrda tanlab, mavzu bo'yicha kerakli ma'lumotlarni asta-sekin yig'ib, o'rganib borsalar, uning mohiyatiga chuqurroq tushunib olsalar, malakaviy ishning bajarilishi ancha samarali bo'ladi. Agar bitiruv malakaviy ishning mavzusi, talabaning ilmiy to'garakda avvaldan bajarilib kelgan ishi yoki kurs ishlarining davomi bo'lsa, unda talaba ayni mavzu mohiyatini va u bilan bog'liq muammolarni to'laroq tushunib etgan bo'ladi hamda malakaviy ishning mantiqiy mazmunining sifati juda yaxshi bo'ladi. Bundan tashqari, talabalar o'zlarini Bitiruv malakaviy ishi mavzusini ishlab chiqarish va pedagogik amaliyoti o'tgan yoki bitiruv ishi oldi amaliyoti o'tiladigan tashkilot, muassasa yoki korxona faoliyatiga bog'lab olishlari kerak.

II Oliy ta'lim kursini bitiruvchi talabalar tanlaydigan malakaviy ishning mavzusi, ular ishlaydigan korxona, tashkilot yoki muassasada bajaradigan vazifasiga molik tarzda olinsa, maqsadga muvofiq bo'ladi.

Talabalar oxirgi kursning boshida ijtimoiy-iqtisodiyot fakulteti dekani nomiga ariza yozib, tanlagan mavzuni qaysi tashkilot, muassasa yoki korxona ma'lumotlari asosida malakaviy ish yozilishini ko'rsatishlari kerak.

III. Bitiruv malakaviy ishni bajarishga rahbarlik qilish

Bitiruv malakaviy ishga rahbarlar oliy o'quv yurtining professorlari, dotsentlari, katta o'qituvchilari va O'zbekiston fanlar akademiyasiga qarashli muassasalarning ilmiy hodimlari yoki boshqa tashkilot hamda korxonlarning yuqori malakali mutaxassislari safidan rektor buyrug'i asosida tayinlanadi.

Bitiruv malakaviy ish rahbari quyidagi vazifalarni bajarishi kerak:

- Malakaviy ish mavzusini tanlashda talabalarga uslubiy va amaliy yordam ko'rsatadi.
- talabalarga tanlangan mavzu bo'yicha topshiriqlar beradi;
- malakaviy ishning bajarilish jadvalini tuzadi yoki tuzishda talabaga yordam beradi;
- mavzu bo'yicha asosiy adabiyotlar, internet resurslari, ma'lumotlar va arxiv materiallari hamda boshqa manbalarni tavsiya etadi;
- talabalar bilan muntazam ravishda mavzu bo'yicha konsultatsiyalar o'tkazadi;

- malakaviy ishning bajarilish jarayonini doimiy nazorat qiladi;
- talaba bajargan malakaviy ishning sifati va muallifligiga javob beradi, mavzularning qaytarilishiga yoki matnlarni ko'chirilishiga yo'l qo'ymaydi.

Bitiruv malakaviy ishi rahbarning taklifiga binoan, kafedra malakaviy ishga rahbarlik qilishga ajratilgan vaqt byudjeti hisobidan ishning ayrim bo'limlari bo'yicha maslahatchilarni taklif etishi mumkin.

Bitiruv malakaviy ishining bo'limlari bo'yicha maslahatchilar etib, oliy o'quv yurtining professorlari, dotsentlari, katta o'qituvchilari, ilmiy tadqiqot muassasalarining ilmiy hodimlari hamda boshqa muassasa va korxonalarning yuqori malakali mutaxassisleri tayinlanishi mumkin. Maslahatchilar talaba bajargan malakaviy ishning muvofiq qismini tekshiradilar va uning sifatiga javob beradilar.

Malakaviy ish berilgan topshiriq asosida shaxsan talaba tomonidan bajariladi.

IV. Bitiruv malakaviy ishning bajarilish muhlati

Bitiruv malakaviy ishning rahbari malakaviy ishni bajaruvchi talabaga topshiriq beradi, bu maxsus topshiriq blankasida o'z aksini topgan bo'lishi kerak (1-ilova). Keyinchalik topshiriq Davlat attestatsiya hay'atiga bitiruv ishi bilan birga topshiriladi. Rahbar talabaga kalendar rejatuzishda, jadval hamda uni bajarilishi, adabiyotlarni tanlashda har xil ma'lumotlarni, normativ xujjatlarni aniqlashda yordam beradi. Talaba bilan suhbat uyushtirishi, konsultatsiya berib turishi, tayyorlangan (yozilgan qismini) avvalgi variantlarini ko'rib borishi hamda mavjud kamchiliklarni bartaraf etish uchun o'z maslahatlarini aytib turishi kerak.

Rahbar bilan fikr almashuvdan keyin va konsultatsiyadan keyin talaba tomonidan bitiruv ishining alohida boblarini yozish to'g'risida kalendar reja tuziladi. Bitiruv ishining ketma-ket bajarilishi (vaqti) kalendar rejaga muvofiq borishi kerak.

Ish yakunlangandan keyin, Davlat attestatsiya komissiyasi xay'ati ish boshlashiga 10-15 kun qolganda kafedraga topshirilishi va talaba dastlabki himoyadan o'tishi kerak.

Davlat attestatsiya xay'atiga bitiruv ishini topshirishdan tashqari yana uning ilmiyligi hamda amaliyotdagi qiymati haqidagi ma'lumotlar: amaliyotdagi ahamiyati va samaradiligini ifodalovchi ma'lumotlar, tashkilot yig'inlarining qarorlari va hokazolar topshirilishi kerak. Bundan tashqari ilmiy rahbarning xulosasi hamda joylardagi rahbarlarning (konsultantlarning) ham taqizlari topshirilishi kerak.

V. Adabiyotlar ro'yxatini tayyorlash

Bitiruv malakaviy ishni bajarish bo'yicha topshiriq tuzib chiqilgandan keyin, talaba mavzu bo'yicha kerakli adabiyotlarni tanlashga kirishadi. Buning uchun eng avvalo talaba kafedralarda tavsiya qilingan mavzular bo'yicha asosiy adabiyotlar ro'yxatidan to'liq foydalanishi lozim.

Qushimcha adabiyotlarni talabani o'zi tanlab, mustaqil o'rganib chiqishi kerak. Buning uchun kutubxonalardagi alfavit bilan tartibli tuzilgan kataloglardan foydalanishi mumkin. Bu xoldagi kataloglar tegishli kafedralarda ham bo'lishi mumkin.

Alohida savollar (bob ichidagi qismlar) bo'yicha jurnallardan, gazetalardan foydalanish mumkin. Ayniqsa, Bitiruv malakaviy ishini bajarayotganda, keyingi 5-10 yillar mobaynida chop etilgan tegishli adabiyotlardan foydalanish zarur. Adabiyotlarni tanlash, ularning ro'yxatini tuzish bilan yakunlanadi.

Talaba tomonidan Prezident Farmonlari, hukumat qarorlari va qonunlari Respublika Oliy Majlisi sessiyasining materiallari o'rganilishi lozim. Adabiyotlarni o'rganish jarayonida bitiruv ishiga, uning mavzuiga aloqadorligini hisobga olgan holda, o'qilgan fanlarga daxli bo'lgan darsliklarini bobma-bob o'rganib chiqilsa foydadan holi bo'lmas. Chunki bu darsliklaradgi nazariy yoki amaliy ma'lumotlar bevosita yoki to'liq bo'lmagan holda mavzuga tegishli bo'lib va o'z navbatida keyingi bosqichdagi adabiyotni o'rganish jarayoniga yordam beradi. Adabiyot va darsliklar bilan tanishayotgan davrda maxsus daftarga qisqacha mazmunini ko'chirish yoki o'z fikrini tahlil etish yo'li bilan yozib borish va buning uchun kitob muallifini yozish, kitobning nomi, maqola muallifi va bosmaxona nomi, chop bo'lgan yil va umumiy sahifa ko'rsatilishi shart.

VI.Bitiruv malakaviy ishining amaliyot bilan bog'liqligi

Talabani mustaqil bitiruv malakaviy ishiga qo'yiladigan talablardan biri mavzu bo'yicha tashkilot va korxonalarining faoliyatlari o'z aksini topgan ma'lumotlarini yig'ish va uni tahlil etib, bitiruv malakaviy ishining amaliyot bilan bog'liqligini yoritishdir. Ma'lumki, sanoat korxonasi, qishloq xo'jaligi va pulli xizmat ko'rsatish sohalariga dahli bo'lgan bir necha yillik ma'lumotlar makroiqtisodiyot va statistika organlari chop etadigan yillik kitoblarda hamda korxona xisobotlarida o'z aksini topgan bo'ladi. SHuningdek o'rganilayotgan amaliyot ma'lumotlari kamida besh yillikni qamrab olgan bo'lishi lozim. Amaliyot muammolarini o'rganish va ularni to'plash bajarilayotgan bitiruv malakaviy ishi yuzasidan o'rganilayotgan masalalarning hozirgi xolatini aks ettirish, ularni takomillashtirish yo'llarini hamda mavjud muammolarni bartaraf etish chora tadbirlarini aniqlash imkoniyatini yaratadi. Ba'zi hollarda zaruriyatdan kelib chiqqan tarzda kerakli ma'lumotlarni to'plash maqsadida maxsus kuzatuv ishlari ham amalga oshiriladi. Amaliyot ma'lumotlarini o'rganish natijasida olingan raqamli ma'lumotlar jadval ko'rinishida tartibga solinib, umumlashtiriladi hamda ulardan iqtisodiy tahlillarni amalga oshirishda va xulosa, takliflarni bayon etishda keng foydalaniladi.

Bitiruv malakaviy ishini bajaruvchi talabaga tanlangan mavzuga mos mavjud uslubiy ko'rsatmalar va ko'rgazmalar, nizomlar, har xil normativlar va tashkilot korxonalarining ma'lumotlari bilan tanishib chiqish zarurati tug'iladi.

Mavzuga oid to'plangan ma'lumotlar bitiruv malakaviy ishi yozish va uni rasmiylashtirish uchun hal qiluvchi bosqichlardan biri hisoblanadi.

VII. Bitiruv ish rejasini tuzish

Talaba tomonidan tanlangan bitiruv ishi mavzusi bo'yicha reja tuzish ilmiy rahbar maslahatlari asosida bevosita talabaning shaxsan o'zi tomonidan mavzu bo'yicha ko'rib chiqilgan va mukammal o'rganilgan adabiyotlar hamda ishlab chiqarish amaliyoti maboynda olingan korxona yoki tashkilot faoliyati ma'lumotlari asosida amalga oshiriladi. Rejaning birlamchi varianti ilmiy rahbarga ko'rsatilib, o'zaro muhokama qilinib, lozim bo'lsa mavzu rejasini, mavzu mazmuniga molik mantiqiy jihatdan mukammallashtiriladi.

To'liq mazmunli reja, adabiyotlar ro'yxati, amaliyotda olingan korxona va tashkilot iqtisodiy faoliyati bo'yicha ma'lumotlar ilmiy rahbarga topshiriladi.

Bitiruv malakaviy ishi tanlangan mavzuning mazmuni va dolzarbligiga qarab 2 yoki 3 bobdan iborat bo'lishi mumkin. Har bir bob esa 2-3-4 qismdan (paragrofdan) iborat bo'lishi maqsadga muvofiqdir. Bitiruv ishining bobolari rim raqamlari bilan qismlari (paragroflari) esa arab raqamlari bilan belgilanib, ular, agar I- bob qismlari (paragroflari) bo'lsa 1.1, 1.2- tarzda belgilanishi kerak va hokozo. Bitiruv ishining kirish qismi va xulosa (xotima) qismlari tartib raqamlar bilan belgilanmaydi.

Bitiruv ishining kirish qismi 2-4 betdan iborat bo'lishi va unda bitiruv ishi mavzusini qisqacha mohiyati, dolzarbligi hamda ushbu tanlangan mavzuda o'z aksini topadigan sohada ayni mavzuning ilmiy jihatdan ishlanganlik darajasi, ya'ni muammoni o'rganganlik darajasi va shu sohadagi ilmiy qarashlar, bitiruv ishining maqsadi va vazifalari, ishlanmay qolgan tomonlarining yoritish vazifalari, ayni mavzuni ilmiy amaliyotdagi ahamiyati, mavzuning obyekti va predmeti, amaliy yangiligi va ahamiyati va yana, bitiruv ishi qaysi korxona yoki tashkilotning iqtisodiy faoliyati va unda qanday muammolar mavjudligi ularni ish tarkibida aks ettirilishi va yozilishi kerak hamda xulosa qilinib, ayni xulosalar bo'yicha tavsifalar berilishi kerak.

Bitiruv ishining tanlangan mavzu mazmuniga qarab 2 yoki 3 bobdan iborat bo'lishligi ilmiy rahbarning malahati bilan qilinishi kerak. Bitiruv ishining birinchi bobida mavzu bo'yicha umumnazariy masalalarning mazmuni yoritilishi kerak. Bunda qo'yilgan muammolarni mavzu mazmuniga tavsiflanishida davlat qonunlari, prezident farmonlari, hukumat va boshqa ijrochi organlarning qarorlarini amal qilishi borasida so'z yuritiladi. Bobning alohida qismlari (paragroflari), uning mazmuniga muvofiq tuzilishi va muayyan ilmiylikka hamda mukammal mantiqiy bog'liqlikka ega bo'lishi kerak. Bob nazariy jihatdan to'liq va mazmunli bo'lishi uchun respublika yoki viloyat miqyosida qator yillar mobaynida yig'ilgan ma'lumotlardan foydalanish, oxirgi va bundan oldingi yil ma'lumotlari taqqoslanish hamda lozim xulosalar chiqarilib umumlashtirilishi kerak.

Mohiyati va hajmi jihatdan bitiruv ishining keyingi boblari mavjud ma'lumotlarning tahliliga asoslanishi kerak. Chunki, ma'lumotlar tegishli xulosalar chiqarish va takliflar berishda katta ahamiyatga ega. Takliflar tahlil natijasida

o'rganilayotgan sohada aniqlangan ba'zi kamchiliklarni bartaraf etish, soha iqtisodiy faoliyati samaradorligini oshirish kabi masalalar asosida yozilishi kerak.

Agar bitiruv ishi uch bobda rejalashtirilgan bo'lsa, unda ishning ikkinchi bobida talaba ishlab chiqarish amaliyotini o'tgan korxona yoki tashkilot iqtisodiy faoliyatining ikki uch yillik ma'lumotlarni chuqur va har tomonlama iqtisodiy tahlil qilish va ularni sistemaga (tizimga) solishi zarur bo'ladi. Tahlil jarayonida olingan natijalarga qarab, xoh u ijobiy bo'lsin, xoh u salbiy, talaba o'zining xulosasini yozishi kerak.

Bitiruv ishining uchinchi bobida talaba o'rganilgan tahlil natijalari, o'rganilayotgan korxona va tashkilotni iqtisodiy faoliyatini ko'rsatkich raqamlarini hamda Respublika, viloyat va boshqa manbalar bo'yicha ma'lumotlarni tavsiya etilgan meyyoriy kursatkichlar bilan taqqoslab, o'z shaxsiy fikrini aks ettirishi kerak. Hozirgi bozorli iqtisodiyot sharoitida ilg'or korxona va tashkilotlarning ish tajribalarini hisobga olib talaba o'z bitiruv ishiga o'rganilayotgan tegishli soha faoliyatini kelajakda yanada takomillashtirish uchun, ilmiy rahbar maslahati bilan aniq takliflarni berishi tavsiya etiladi.

Ishni uchinchi bobida talaba tomonidan o'rganilgan soha bo'yicha umumiy fikrlar bildirilib, uning kelajakdagi faoliyatini yaxshilash, samaradorligini oshirish bo'yicha aniq ishlab chiqarilgan takliflar kiritilishi kerak. Bundan tashqari, xo'jalik faoliyati ko'rsatkichlarini tahlil qilish va rejalashtirishni takomillashtirish haqida ham aniq fikrlar bo'lishi kerak.

Bitiruv ishini yozish jarayonida, tahlil va rejalashtirishda hozirgi zamon iqtisodiy fanlarida qo'llanilayotgan yangi ilmiy usullardan hamda iqtisodiy statistika usullaridan keng foydalanish tavsiya etiladi.

Bitiruv ishining xulosa qismida, talaba qisqa mazmunda 4-5 bet hajmida o'rganilgan sohaning iqtisodiy ko'rsatkichlari va mavzu bo'yicha ma'lumotlariga hamda tahlil natijalariga qarab o'zining yakunlovchi fikrida tegishli sohaning ayni holati va uning istiqbollarini ko'rsatishi tavsiya etiladi.

Bitiruv ishining mazmuniga qarab, ilmiy rahbar maslahati bilan tuzilgan reja ikki bobdan iborat bo'lsa, unda birinchi bobda yuqorida ko'rsatganimizdek, umumiy nazariy savollar o'rganilib, ish mavzusiga tegishli tomonlari qay darajada iqtisodiyot taraqqiyoti muammolari bilan bog'langanligi aniqlanadi va aynan shu bobda ko'rsatiladi. Shuning uchun ham, ikki bobli bitiruv ishining birinchi bobi qismlari (paragroflari) uch bobli bitiruv ishi qismlaridan farqli ularoq, ko'proq bo'lishi mumkin.

Bitiruv ishining ikkinchi bobi qismlari ham mavzu mazmuni to'liq yoritilishi uchun ko'proq bo'lishi mumkin va bu qismlardagi savollar butun amaliy masalalarni o'z ichiga qamrab olgan bo'lishi kerak.

Bitiruv ishini yozish jarayonida ish rejasini ilmiy jihatdan mukammallashtirish maqsadida, boblardagi ba'zi bir qismlar o'rnini almashtirish, qo'yilgan masalarni mantiqiy bog'liqligini ta'minlash uchun savollarni qo'yilish mazmuniga o'zgartirishlar kiritish kabi o'zgarishlar bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, o'zgarishlar haqiqiy hisobot ma'lumotlari yoki reja ko'rsatkichlarini tahlil qilish natijasida va boshqa ayrim sharoitlarda mavjud bo'lishi mumkin.

Rejadagi barcha o'zgarishlar rahbar bilan maslahatlashgan holda hal qilinishi kerak. Ushbu uslubiy ko'rsatmaning ---- betida bitiruv ishini namunaviy ish rejasi ko'rsatilgan.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati, bitiruv ishi rejasining boblari va qismlari tartibiga asosan tuziladi. Ro'yxatda asosan tanlangan mavzuga to'g'ri keladigan yangi ma'lumotlar, turli xil hujjatlar, ilmiy asarlar, maqolalar, yangi iqtisodiy tizimga o'tish sharoitida chop etilgan manbalar kiritilishi kerak.

VIII. Bitiruv malakaviy ishni yozish

Bitiruv malakaviy ishining asosiy mazmunini yoritish va ifoda etish talaba tamonidan ko'p vaqt hamda mehnatni talab qiladi. Bitiruv ishi yozishni boshlashdan oldin, talaba juda e'tibor bilan yiqqan barcha ma'lumotlarni va ishchi materiallarni: adabiyotlar, korxona va tashkilotlarning iqtisodiy faoliyati bo'yicha ma'lumotlarni, statistik raqamli axborotlarni, tayyorlangan jadvallarni, diogramma va grafiklarni alohida boblar va qismlar bo'yicha guruhlab chiqib, ularni etarli ekanligini aniqlash maqsadida ilmiy rahbarga ko'rsatib, maslahatlashib olishi lozim. Ish mazmunini yoritish va yozishga kirishilganda talaba mavzu mohiyatini to'la bilishi hamda o'z fikrlarini iqtisodiy nuqtai nazardan mantiqiy bog'likda aks ettira olishi lozim.

Bitiruv malakaviy ishni matnini yozish kompyuterda, WORD dasturining Times New Roman, shrifti 14 o'lchamda, 1.5 intervalda, A4 (21x29) formatli standart oq qog'ozning bir tomonida kompyuterda yozilgan bo'lishi kerak.

Bitiruv malakaviy ishning matni 50-70 varaqdan (ilovalarsiz) yoki 10-15 ming so'z xajmidan iborat bo'lishi kerak.

Malakaviy ishbetlarida matnning chap tomoni 30 mm, yuqori tomoni 25 mm, o'ng tomoni 15 mm, quyi tomoni 25 mm bo'sh bo'lishi kerak.

Ukirish qismidan boshlanib, asosiy boblarga va qismlargao'tiladi. Malakaviy ishning kirish qismida ishning o'qilishi davomida shakllanadigan tushunchani engillashtirish lozim. Shuning uchun malakaviy ishning obyekti va predmeti aniq va lo'nda yoritib berilishi, mazkur tadqiqotni o'tkazishning dolzarbligi asoslanishi kerak. Bitiruv malakaviy ishi o'zining yangiligi bilan ajralib turishi kerak. Shuning uchun ishning kirish qismida annotatsiya ko'rinishida muammoning echilishi yuzasidan muallif tomonidan qilingan yangiliklar bayon etilgan bo'lishi kerak. Shuningdek, kirish qismida ishning maqsadi va vazifalari, nazariy va uslubiy asoslari, amaliy qiymati va ishning tuzilishi (strukturasi) keltirilgan bo'lishi kerak. Bitiruv malakaviy ishining umumiy tavsifi quyidagilardan iborat bulishi kerak:

- 1. Mavzuning dolzarbligi;**
- 2. Qo'yilgan muammoning o'rganilganlik darajasi;**
- 3. Bitiruv malakaviy ishining maqsadi va vazifalari;**
- 4. Bitiruv malakaviy ishining obyekti va predmeti;**
- 5. Bitiruv malakaviy ishining amaliy yangiligi va ahamiyati;**
- 6. Xulosalarni qo'llash bo'yicha tavsiyalar.**

Bitiruv malakaviy ishining kirish qismida muammo doirasida o'rganilayotgan masalalarning qisqacha baho va tavsiflari berilishi kerak.

Bitiruv malakaviy ishining asosiy qismi birinchi bobdan boshlanadi bunda talaba shu bob bo'yicha o'zining shaxsiy fikrlariga ega bo'lishi kerak. Agar, ishni yozish jarayonida iqtisodiy adabiyotlardan, gazeta va jurnallardan hamda boshqa manba'lardan ko'chirilgan satrlar (snoska) bo'lsa, unda albatta, qaysi manba'lardan ekanligini ko'rsatish zarur. Buning uchun varaqning past qismida, matnlardan keyin qoldirilgan joyda masalan, *I.A.Karimov O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari*. – T.: “O'zbekiston” nashr, 1997 yil – 37 bet.,- tarzida ko'rsatilishi kerak. Agar matnlararo adabiyot manbai ko'rsatiladigan bo'lsa, unda qavsning ichida o'sha raqamni ko'rsatish kerak. Belgilangan raqam ishning oxirida ko'rsatilgan adabiyotlarning umumiy ro'yxatiga to'g'ri kelishi kerak.

Bitiruv ishining nazariy qismini yozishda mavjud ma'lumotlarni juda izchil, katta e'tibor bilan o'rganib, muammolarga yondashuvlar borasida talaba o'z fikriga va yondashuviga ega bo'lishi va uni matnlarda aks ettirishi hamda yakunlash jarayonida mustaqil fikrlarini aniq va ravon ifodalab uni ta'riflashi zarur bo'ladi.

Bitiruv ishining nazariy qismi ayni tadqiqot ishiga, uning yo'nalishi va kelajakdagi rivojlanish imkoniyatlarini takomillashtirish borasidagi takliflarni o'z ichiga olishi hamda ular juda mukammal va ilmiy jihatdan asoslangan bo'lishi kerak. Birinchi bob tugatilib, ikkinchi bobga, ya'ni ishning asosiy qismiga o'tilishi juda silliq, fikrlar ketma-ketligiga asoslangan mantiqiy bog'liqlikda amalga oshirilishi kerak.

Bitiruv ishning ikkinchi bobi yoki amaliy qismi asosiy qism hisoblanib, unda o'rganilgan ma'lumotlar, ularning har tamonlama tahlili, alohida ko'rsatkichlarning iqtisodiy jihatdan mukammalligi, agar xo'jalik iqtisodiy faoliyati bilan bog'liq bo'lsa, unda xo'jalikda erishilgan moliyaviy ko'rsatkichlarning tahlili aniq belgilanib, yakunlovchi xulosalar chiqarilishi kerak. Bunday ishlarni talabaning o'zi ilmiy rahbarning maslahati asosida amalga oshirishi va mustaqil fikrlarga ega bo'lgan holda yozishi kerak.

Ta'kidlash joizki, matnlarni yozishda adabiy tildan va alohida terminlardan, ya'ni iqtisodiy kategoriyalardan, tushuncha va atamalardan to'g'ri foydalanib o'z o'rnida ishlatishni bilish hamda jumalarni to'g'ri tuzishga erishish lozim. Talaba matnlarni aniq, oddiy til bilan yozsa, ba'zi jumalarni qiqartirib yozishni o'z qoidasi asosida amalga oshirish va fikr aniqligini ta'min etishi maqsadga muvofiq bo'ladi. Shuningdek, asosiy e'tiborni iqtisodiy jihatdan asoslangan javallar, diagrammalar, grafiklardan samrali foydalanishga, umumiy azariy statistika faning talabalariga rioya qilishga qaratish tavsiya qilinadi. Chunki har bir jadval, diagramma va grafiklarning mazmuniga qarab ma'noli hamda fikran teran xulosalar chiqarish zarur bo'ladi. Bu sohada talaba o'zining shaxsiy fikrini, xulosasini qanday va qaysi yo'nalishda ketishligini ko'rsatishi kerak. Bunda albatta ilmiy rahbarning maslahati lozim bo'ladi.

Bitiruv malakaviy ishda ko'proq doira, ustun shaklidagi va uzunlikdagi diagrammalardan foydalanish kerak. Bu borada kartogramma ham bo'lishi mumkin. Bu chiziqli shakllar ma'lumotlarni ijobiy yoki salbiy yo'nalishini yaqqol

va tushunarli qilib izohlaydi. Raqamli ma'lumotlar esa, tushunarli, xotirada qoladigan bo'lishi bilan birga, tahlil ishini osonlashtirishga yordam beradi.

Diagramalar, grafiklar, kartogrammlar esa sodir bo'lgan, bo'layotgan holatni jozibador qilib, taqqoslash moyilligi va alohida ko'rsatkichlar bog'liqligini yaqqol ko'rsatadi.

Bitiruv ishida ko'rsatilgan jami hisobot va boshqa raqamli ko'rsatkichlar talaba tomonidan albatta mukammaltekkshirilishi, tahlil etilishi, ularning mantiqiy tomonlariga e'tibor qilinishi maqsadga muvofiq bo'ladi. Xuddi shunday texnikaviy tekshirish, ko'rsatilgan raqamlarning to'g'riligini, arifmetik yakunlar, hisobot va hisoblash hamda raqamli ko'rsatkichlarni o'zaro bog'liqligini aniqlashni o'z ichiga oladi. Raqamli ma'lumotlarni mantiqiy tekshirish jarayonida iqtisodiy faoliyat ko'rsatkichlarining harakati to'g'ri ko'rsatilishi, ma'lumotlar bir-biri bilan bog'liqlikka egami kabi jihatlariga e'tiborni qaratish zarur bo'ladi.

Bitiruv malakaviy ishda hamma matnlarni to'zg'ri to'liq yozish kerak., jummalarni o'z-o'ziga qisqartirib yozish qat'iyan man etiladi. Faqat umumiy qo'llaniladigan qisqartirishlar bundan istisno. Masalan, aksionerlik jamiyati o'rniga A.J. Umuiy qisqartirish mumkin bo'lgan jummalarga qshyidagilar kiradi: x.k.,mln.,mlrd. So'm., yoki t.,kg.,dkl., kbm deb qisqartirib yozish mumkin. Lekin matnda raqam ko'rsatilmagan bo'lsa qisqartirib yozish mumkin emas. Har yili bir yoki ikki va undan ko'proq o'tkaziladigan kongresslar, konferensiyalarni hamda yil ichidagi alohida kvartallarni rim raqamlari bilan yozish kerak. Shuningdek,foiz belgilarini, paragraflarni va tartibli raqamlarni bo'lishi man etiladi.

Bitiruv malakaviy ishni yozishda iqtisodiy statistika va iqtisodiy matematika usullaridan foydalanish juda katta ahamiyatga ega, chunki har bir korxona va tashkilotning iqtisodiy faoliyatiga samaradorlikni aniqlashda viloyat va hukumat hujjatlaridagi raqamlarni taqqoslab hisoblashda hamda ular ishini chuqurroq tahlil etishda katta yordam qiladi. Alohida formulalarni qo'llashda, ularning har biriga va ketma- ketligiga tushuncha berish kerak.

Matnlar mazmunini to'la ifoda etishda ko'rilayotgan masalani mohiyatini navbatma- navbat yozishga rioya qilish kerak. Ish boblari va qismlari (paragraflari) bo'yicha raqamlarni joylashtirishda mantiqiy bog'lanish bo'lishi kerakki, bu raqamli ma'lumotlarni ikkinchisi birinchisini,uchinchisi ikkinchisini to'ldiradigan bo'lsin va umumiy yakun bilan takliflar mazmunini qamragan bo'lishi lozim.

Bitiruv ishi mazmunini ifoda etish murakkabligini hisobga olib, jumlarlar tuzilishini va so'zlarini o'z o'rniga bo'lishligini bir necha marotaba tekshirib chiqish va lozim bo'lganda to'g'irlashkerak.Bu erda asosan, raqamlarga, vaqtga,nomga, maxsus terminlarga e'tibor berish kerak.

Ishning asosiy mazmunini ifoda etishda har bir fikr asosli, qisqa va lo'nda o'z ifodasini topgan bo'lishi kerak.

IX. Bitiruv malakaviy ishini rasmiylashtirish

Bitiruv malakaviy ishini belgilangan talablar darajasida rasmiylashtirilishi ma'lum bir ma'noda to'plangan materiallarning aniq va haqqoniyligiga xam bog'liq bo'ladi. Bitiruv malakaviy ishini yozishda quyidagilarga e'tiborni qaratmoq va ularga rioya etmoq kerak bo'ladi:

- ma'lumotlar aniq, haqqoniy bo'lishi va tartibli bayon etilishi;
- ma'lumotlar bayoni mantiqiy izchil, jumla tuzilishlari tushunarli, qisqa va aniq bo'lishi;
- xulosalar isbotlangan va takliflar asoslangan holda aks ettirilishi;
- ma'lumotlarni bayon etishda mavxumlik va qaytarilishlarga yo'l qo'ymaslik;
- umumiy nutqda qo'llanilmaydigan so'zlar, atamalar va iboralarni qo'llamaslik.

Bitiruv malakaviy ishining muqovasi, ya'ni titul varag'i3-ildovada ko'rsatilgan shaklda rasmiylashtiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta maxsus ta'lim vazirligining 2010-yil 9-iyun 225-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida bakalavrlarning bitiruv malakaviy ishini bajarishga qo'yiladigan talablarni tasdiqlash to'g'risida" gitalablarga asosan, bitiruv malakaviy ishning asosiy mazmunini matni, qisqa, izchil va ixcham shaklda ifodalanishi kerak. Bitiruv malakaviy ish odatda Mundarija, kirish qismi, asosiy qism (malakaviy ish bo'limlari), xulosalar va foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati va ilovalardan iborat bo'lib, talablar asosida o'rnatilgan tartibda rasmiylashtiriladi.

Mundarijada bitiruv malakaviy ishining tarkibiy qismlari, ya'ni kirish, boblar va ularning nomlanishi, paragraflar va ularning nomlanishi, xulosa va takliflar, foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati hamda ular bayon etilgan betlarning raqamlari aks ettirilishi lozim.

"Kirish", "Xulosa va takliflar" bo'limlaridan tashqari barcha boblar arab sonlari bilan raqamlanadi. Boblarning tartib raqamidan so'ng nuqta (.) qo'yiladi. Boblarga tegishli paragraflar esa, mos ravishdagi bob raqamidan kelib chiqqan holda raqamlanadi. Aniqroq qilib aytganda, paragraf tartib raqami bir-biridan nuqta bilan ajralib turuvchi bobning tartib raqami hamda paragraf tartib raqamidan iborat bo'ladi, ya'ni "1.3." - bu birinchi bob uchinchi paragrafning tartib raqamidir. (2-**ilova**).

Bitiruv malakaviy ishlarining betlari ketma-ketlikka amal qilingan holda raqamlanadi. Raqam betning pastki tomonining o'rtasiga arab soni bilan qo'yiladi. Muqova, mundarijaga tartib raqamlari qo'yilmaydi. "Kirish" bo'limining birinchi beti "3" soni bilan raqamlanadi va shu ketma-ketlikka amal qilib tartib raqami qo'yila boshlanadi. Bitiruv malakaviy ishida rasmlar va jadvallar, grafiklardan foydalanilgan bo'lsa, ular aks ettirilgan betlar ham tartib raqamlari ketma-ketligiga qo'shiladi. SHuningdek, foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati yozilgan betlar xam umumiy raqamlanishga qo'shiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati aks ettirilganda, kat'iy ravishda mualliflar ismi-sharifining bosh xarfini alfavit tartibi bo'yicha joylashtirishiga amal qilinishi lozim. Bunda quyidagilarga ham e'tibor qaratmoq kerak, ya'ni agar

bitiruv malakaviy ishida O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, O‘zbekiston Respublikasi qonunlari, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlaridan, hamda tegishli rasmiy hujjatlardan foydalanilgan bo‘lsa, ularning ro‘yxati mos ravishdagi yuqoridagi ketma-ketlikda aks ettirilishi lozim. So‘ngra, foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati yuqorida ta’kidlanganidek, alfavit tartibiga amal qilingan tarzda yoziladi. Bitiruv malakaviy ishini bajarishda foydalanilgan jurnallar va ro‘znomalar ro‘yxati esa, taqvimiy ketma-ketlikka amal qilingan holda ko‘rsatiladi. (4-ilova).

Ilovalar bitiruv malakaviy ishining oxiriga tikiladi, ular ketma-ket arab raqami bilan raqamlanadi. Ilovaning yuqorisining o‘ng tomoniga “Ilova” so‘zi uning tartib raqami bilan birgalikda yozib qo‘yilishi kerak. Masalan, “1-ilova”. Bitiruv malakaviy ishini bajarishda qo‘llanilgan illyustratsiyalar (chizmalar, diagrammalar, eskizlar va boshqalar) rasmlar deb nomlanadi va ular arab raqami bilan ketma-ket raqamlanadi. Keltirilgan illyustratsiyalar bitiruv malakaviy ishida ular bayon etilgan joyda yoki keyingi betda joylashtirilishi kerak.

Tadqiqotlar natijasida to‘plangan raqamli ma’lumotlarni bitiruv malakaviy ishida joylashtirishda jadvallardan foydalanish mumkin va ular mazmunidan kelib chiqqan holda nomlanadi va jadvalning tepasiga “Jadval” so‘zi unga biriktirilgan tartib raqami bilan botiq xarflar orqali saxifaning o‘ng tomoniga yozilishi lozim. Masalan, “1-jadval”. Jadvalning sarlavhasini ajratib yozish shart emas. Bitiruv malakaviy ishi matnida jadval haqida ma’lumot keltirilgandan keyinroq uni o‘zini joylashtirish kerak. Agar jadval aks ettirilayotganda uning keyingi betga ham ko‘chirilishiga to‘g‘ri kelib qolsa, u holda jadvalning ustunlari raqamlanadi hamda bu raqamlanish keyingi betda ham ko‘rsatilib, jadvalning davomi aks ettirilaveriladi.

Aks ettirilgan formulalar, chizma yozuvlar bilan aniq yoziladi, hamda ularning ostida qo‘llanilgan belgilar hamda son darajalari tushuntirish ma’nosiga ko‘ra, ularning formuladagi ketma-ketligiga amal qilingan tarzda ko‘rsatiladi. Formulada qo‘llanilgan xar bir belgi va son darajalarining ma’nosi yangi xat boshidan yozilishi kerak.

Ishning matnida keltirilgan ma’lumotlarning manbalari tartib raqamiga ko‘ra foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxatida aks ettiriladi.

Bitiruv malakaviy ishi yozib tugatilgach, qayta o‘qib chiqilishi va bunda quyidagilarga ahamiyat qaratmoq lozim, ya’ni:

- uning qismlarini o‘zaro bog‘lanishi hamda bayon etilish usuli (adabiy tili)ga;
- xatoliklar va qaytarilishlarga yo‘l qo‘yilmaganligiga;
- formulalar, raqamlar, ko‘chirmalar, bibliografik yozuvlarni dastlabki manbalardan to‘g‘ri yozilganligiga.

Qayta o‘qib chiqish natijasida qo‘lyozmani to‘ldirish va maromiga etkazish zaruriyati aniqlansa, darxol bu amalga oshirilishi lozim.

Bitiruv malakaviy ishini yozish jarayonida talaba tomonidan ishlab chiqilgan takliflarni amaliyotda qo‘llanilishi talaba tomonidan e’tiborga olinmog‘i kerak. Mazkur takliflarni korxona amaliyotida qo‘llanilgani yoki kelgusida qo‘llash

uchun qabul qilinganligi haqidagi hujjat bo‘lib, ushbu korxona ma’sul shaxsining imzosi va korxona muxri bilan tasdiqlangan ma’lumotnoma hisoblanadi.

9. Bitiruv malakaviy ishiga muallif annotatsiyasini yozish

Annotatsiya – bitiruv malakaviy ishining qisqacha umumlashirilgan mazmuni bo‘lib, unga qo‘yiladigan talablar quyidagilardan iborat:

- bitiruv malakaviy ishining mazmuni aniq va ravon yoritilishi shart;
- keltirilgan dalillar ishonarli, hamda asoslangan bo‘lishi lozim;
- fikrlar qisqa va tushunarli yozilishi kerak.
- Annotatsiyada quyidagilar keltirilgan ketma-ketlikda aks ettirilishi

lozim:

- mavzuning dolzarbligi;
- mavzuning o‘rganilganlik darajasi;
- bitiruv malakaviy ishining maqsadi va vazifalari;
- bitiruv malakaviy ishining obyekti;
- ilmiy yangiliklar;
- tadqiqotning ilmiy va amaliy ahamiyati;
- bitiruv malakaviy ishining tuzilishi va hajmi;
- xulosa va takliflarning qisqacha umumlashirilgan ifodasi.

Annotatsiya A4 formatdagi oq qog‘ozning ikki tomoniga kompyuterda 1,0 intervalda va 2 betdan iborat hajmda, hamda MicrosoftWord matnda va 12 o‘lchamli TimesNewRoman shriftida yozilishi shart.

Annotatsiya matnini chop ettirishda qog‘ozning 4 ta chetidan ham 20 mm dan qoldirish lozim.

Annotatsiyaning namunaviy tuzilishi 5- ilovada keltirilgan.

10. Bitiruv malakaviy ishiga taqriz yozish

Belgilangan talablar darajasida yozilgan bitiruv malakaviy ishi tenishli shaxslar tomonidan imzolanganach, kafedrada dastlabki himoyadan o‘tadi va Yakuniy davlat attestatsiya komissiyasi oldida himoya etish uchun ruhsat beriladi hamda bu kafedra mudirining imzosi bilan tasdiqlanadi.

Bitiruv malakaviy ishiga ilmiy rahbar va amaliyot korxonasidan rahbarlik qilgan ma’sul shaxslar taqriz yozadilar.

Bitiruv malakaviy ishi yuzasidan yozilgan taqrizda ishning ilmiy darajasi, uning tarkibiy qismlarini qay darajada bayon etilganligi, keltirilgan takliflarni asoslanganlik darajasi baholanadi, shuningdek yo‘l qo‘yilgan kamchiliklar ko‘rsatiladi va talabning mahorati baholanadi (6-ilova).

11. Bitiruv malakaviy ishni himoya qilish

Belgilangan tartibda rasmiylashtirilgan bitiruv malakaviy ishi (kompyuterda bajarilgan holda uning elektron varianti bilan birga) talaba tomonidan rahbarga takdim etiladi. Rahbar, bitiruv malakaviy ish talab darajasida bajarilganligiga ishonch bildirgandan so‘ng, ishni o‘z taqrizi bilan birga kafedra mudiriga taqdim etadi. Takrizda talabning faolligi, qabul qilingan qarorlardagi yangiliklar va

bitiruv malakaviy ishning boshqa ijobiy tomonlari tavsiflanadi. Kafedra mudiri, taqdim etilgan materiallar asosida, bitiruv malakaviy ishni talaba tomonidan Yakuniy davlat attestatsiya komissiyasida himoya qilishga kiritish haqida qaror qabul qiladi.

Agar, kafedra mudiri talabaning bitiruv malakaviy ishini himoyaga kiritish mumkin emas deb hisoblasa, masala kafedra majlisida, rahbar ishtirokida muhokama etiladi. Kafedra majlisining bayonnomasi fakultet dekani tomonidan tasdiq uchun rektorga taqdim etiladi.

Himoyaga kiritilgan bitiruv malakaviy ish taqrizga yuboriladi.

Taqrizchilar tarkibi bitiruvchilarga ish beruvchi soha mutaxassisleri safidan tanlanadi. Takrizchilar sifatida boshqa oliy ta'lim muassasasining professor va o'qituvchilar ham jalb etilishi mumkin.

Fakultet dekani malakaviy ishni taqriz bilan himoya uchun Yakuniy davlat attestatsiya komissiyasiga taqdim etadi.

Bitiruv malakaviy ishni himoya qilish tartibi O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarini yakuniy davlat attestatsiyasi to'g'risidagi Nizom bilan belgilanadi.

Bitiruv malakaviy ishlar himoyasi zamonaviy axborot texnologiyalari vositasida taqdimot (prezentatsiya) shaklida tashkil etiladi va o'tkaziladi.

Bitiruv malakaviy ishlar mavzusi, mazmun-mohiyati va xususiyatlariga muvofiq ularning himoyasini tashkil etish va o'tkazishning boshqa shakllarni oliy ta'lim muassasasi Ilmiy kengashi tomonidan o'rnatilishi mumkin.

Arxiv, axborot-resurs markazi va kafedralarda saqlanayotgan yoki internet resurslaridan foydalanib aynan ko'chirib olinganligi rasmiy himoyagacha aniqlanib tasdiq'ini topgan bitiruv malakaviy ishlari kafedra mudiri taqdimnomasiga asosan rektor buyrug'i bilan bekor qilinadi va bitiruvchiga koniqarsiz baho qo'yilib, ish rahbari keyingi uch yil davomida bitiruv malakaviy ishlarga rahbar etib tayinlanmaydi.

Oliy ta'lim muassasasida axborot texnologiyalari vositasida taqdimot shaklida bitiruv malakaviy ishlar himoyasini tashkil etish uchun etarli darajada maxsus jihozlangan auditoriyalar belgilanadi.

Bitiruv malakaviy ishlarni baholash. Bajarilgan bitiruv malakaviy ishini DAK raisi va a'zolari tomonidan O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2010-yil 25-avgustdagi 333-sonli bo'yrug'i bilan amalga kiritilgan "Oliy ta'lim muassalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholashning reyting tizimi to'g'risida Nizom" asosida 100 ballik tizimida baholanadi. Baholash mezonlari qo'yidagicha amalga oshiriladi:

№	Nomlanishi	Maksimal to'plashi mumkin bo'lgan ball
1.	BMlarning qo'yilgan talablar doirasida mazmunining yoritilganligiga	20 ball
2.	BMIning rasmiylashtirish holati va tegishli hujjatlarning mavjudligiga (bayonnomadan	20ball

	ko'chirma, dalolatnoma, topshiriq, annotatsiya, rahbarning xulosasi, tashqi taqriz)	
3.	Talabanning tayyorlagan taqdimoti va tarqatma materiallari uchun	10ball
4.	Mavzu asosida tayyorlangan ma'ruzani ravon tilda yoritilish holati va belgilangan muddatda tugatganligi uchun	20ball
5.	Talabanning mavzu doirasida qo'yilgan savollarga bergan javobi va munozaralarda o'z bilim saviyasini namoyon etganligiga	30ball
Jami		100ball

Bitiruv malakaviy ish himoyasidan so'ng (kamida 10 yil) oliy ta'lim muassasasida saqlanadi. Har xil sabablar bo'yicha bitiruv malakaviy ishni boshqa tashkilot yoki xodimlarga topshirish zaruriyati mavjud bo'lgan holda (tadbiq etish, tanlovlar va hakoza), ishdan nusxa olinadi va ularni mazkur nusxa beriladi, ishning asl nusxasi oliy ta'lim muassasasida qoldiriladi.

Himoyaga tavsiya etiladigan bitiruv malakaviy ishlari quyidagi hujjatlar bilan birgalikda topshiriladi:

1. Bitiruv malakaviy ishiga topshiriq (1-ilova).
2. Bitiruv malakaviy ishining kafedra tomonidan o'tkazilgan dastlabki himoyasi bayonnomasi (2-ilova).
3. Bitiruv malakaviy ishining annotatsiyasi.
4. Ilmiy rahbarning taqrizi.
5. Tashqi taqriz (malakaviy amaliyot o'tilgan joydan yoki boshqa sub'ektdan).
6. BMI natijalarini qo'llanishi bo'yicha ma'lumotnoma (1. O'quv jarayonida (3-ilova); 2. Amaliyotda (4-ilova)).

ilova

Talaba arizasining namunasi

SAMDU "Iqtisodiy
nazariya" kafedrasining mudiri,
dots. B.M. Boboqulovga
403-guruh talabasi Pardaev
Rustam Abdusalimovich
tomonidan

A R I Z A

Menga, bitiruv malakaviy ishini yozishim uchun “Ishlab chiqarish xarajatlarining hisobi va auditi” nomli mavzuni biriktirishingizni so‘rayman.

Bitiruv malakaviy ishi “Toshkentdonmahsulotlari” OAJ ma’lumotlari asosida bajariladi.

Talabaning imzosi

sana

Qo‘shimcha ma’lumotlar

Yashash manzili:

Aloqa vositalari: uyali telefon raqami:
uy telefoni raqami:

2-ilova

Samarqand davlat universiteti
Ijtimoiy - iqtisodiyot fakulteti
Yo‘nalish: 5340100 – iqtisodiyot

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv bo‘limi boshlig‘i

(imzo, muhr)

2013- yil “ ____ ” _____

Malakaviy bitiruv ish bo‘yicha

TOPSHIRIQ VARAQASI

I. Ijrochi: Saidov Shohrux Davlatovich

II. Mavzu: O‘zbekiston iqtisodiy tizimida agrar munosabatlarning o‘ziga xos xususiyatlari.

Mavzu: Universitet ilmiy kengashining 2013- yil _____ -sonli qarori bilan tasdiqlangan.

III. Mavzuning dolzarbligi, nazariy va amaliy (iqtisodiy va ijtimoiy, ekologik, ilmiy, texnik, mehnat muxofazasi, hayot xavfsizligi va h.k) ahamiyati.

Hozirgi davrda turizm sohasini tashkil etish va boshqarish soha istiqbolini belgilash va aniqlash uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Jahon turizm amaliyotida korporativ boshqaruv ushbu sohani tashkil etish va boshqarishda muhim o‘rin tutmoqda. Ushbu mavzuda O‘zbekiston turizm sohasini tashkil etish va boshqarish jarayonida korporativ boshqaruvning o‘ziga xos jihatlari xususiyatlari hamda amal qilishning ijobiy sifatleri ochib berishga e’tibor qaratiladi

IV. Malakaviy bitiruv ishini bajarish uchun tavsiya qilinadigan ilmiy, o'quv-uslubiy va boshqa axborot manbalari (darslik, o'quv qo'llanmalari, ma'ruzalar matni, monografiya, ilmiy maqolalar va h.k.)

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. -T.: "O'zbekiston". 2003.
2. O'zbekiston Respublikasi qonun va farmonlari.
3. O'zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksi. -T.: 2007.
4. Karimov I.A. Mamlakatimizni 2013-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yakunlari va 2014 yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan ma'ruzasi. "Xalq so'zi" 2014-yil 18- yanvar.
5. Karimov I.A. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari. T. O'zbekiston, 2009.
6. Karimov I.A. Mamlakatimizni modernizatsiya qilish yo'lini izchil davom ettirish taraqqiyotimizning muhim omilidir. "Xalq so'zi". 2010- yil 8- dekabr.
7. Sharifxo'jayev M., Abdullayev Yo. «Iqtisodiy nazariya» Darslik. -T.2001.
8. Karimov Z.K., Usmonov B.U. – Xalqaro turizm menejmentining hududiy muammolari. Samarqand 2011.
9. <http://www.bibl.ru>
10. <http://www.bestlibrary.ru>
11. <http://www.lib.students.ru>
12. <http://iqtisod.samdu.uz/management>

V. Malakaviy bitiruv ishi bo'yicha ma'lumotlar to'plash hamda tadqiqot ishlari olib borish manbalari va joyi (o'quv zali va xonalari, ilmiy kutubxona, laboratoriya, tashkilot, korxona, ilmiy yoki ta'lim muassasasi): SamDU fundamental va ilmiy kutubxonalari, iqtisodiyot fakulteti o'quv zali, Internet tarmog'i, elektron kutubxonalar.

VI. Malakaviy bitiruv ishini tayyorlash bo'yicha amalga oshiriladigan ishlar rejasi:

	Ishning mazmuni	Taxminiy hajmi (bet)	Ijro muddati	Izoh
.	Masalaning qo'yilishi. Mavzuning dolzarbligi, yechilishi yoki o'rganilishi lozim bo'lgan masalaning mohiyatini va maqsadini yoritib berish. (kirish qismi)	3-5	2013 y. sentyabr-oktyabr	
.	Mavzu bo'yicha ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish (yordamchi mulohaza va faktlar)	8-10	2013 y. noyabr-dekabr	
.	Olib borilgan tajribalar, tadqiqot ishlari, natijalarni tahlil qilish va tartibga solish (paragraf, bob, bo'lim yoki qismlar bo'yicha)	50-60	2014 y. yanvar-mart	
.	Olingan natijalarning nazariy va amaliy ahamiyati bo'yicha xulosa berish hamda tadbiriq sohalari va usulariga oid takliflar tayyorlash.	2-4	2014 y. aprel	
.	Bitiruv ishini rasmiylashtirish va uning himoyasi uchun zaruriy ko'rgazmali vositalarni (jadval, rasmlar, grafiklar, maket, stend va h.k) tayyorlash	4-6	2014 y. aprel	
.	Dastlabki himoyaga tayyorgarlik ko'rish va himoyaga chiqish matnini tayyorlash	3-5	2014 y. may	
.	Bitiruv ishi bo'yicha qo'shimcha maslahatchilar			

Ilmiy rahbar:
Kafedra mudiri:

Prof. To‘rayev B.X
dots.Boboqulov B.M.

Ijrochi:

Saidov Sh.

3-ilova

Bitiruv malakaviy ishidagi ayrim mavzularning namunaviy rejalari.

Kirish.

**I-BOB. JAHON MOLIYAVIY-IQTISODIY INQIROZI SALBIY
OQIBATLARINI BARTARAF ETISHDA ISHLAB CHIQUARISH
XARAJATLARINI KAMAYTIRISHNING ZARURLIGI VA
IQTISODIY MOHIYATI**

- 1.1. Ishlab chiqarish xarajatlarining iqtisodiy mohiyati va mazmuni.
1.2. Ishlab chiqarish xarajatlarini tasniflash, guruhlash va hisobga olish.

0

- 1.3. Ishlab chiqarish xarajatlarini hisobga olish va mahsulot tannarxini kalkulyasiya qilish usullari

8

**II BOB. ISHLAB CHIQUARILGAN MAHSULOT TANNARXINI
HISOBGA OLISH**

- 2.1. Ishlab chiqarish xarajatlarini hisobga olish va tannarx hisoblashning usullari

0

2.2. Xarajatlarni hisobga olish va mahsulot tannarxini kalkulyasiya qilishning me'yoriy usuli	8
2.3. “Standart-kost” tizimi bo'yicha xarajatlarni hisobga olish va mahsulot tannarxini kalkulyasiya qilish	6
III BOB. MAHSULOT (ISH, XIZMAT) LAR ISHLAB CHIQUARISH VA TANNARX HISOBLASH AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH	
3.1. Ishlab chiqarish xarajatlari auditining maqsadi, vazifalari va me'yoriy asoslari. Auditning rejasi va dasturini tuzish	2
3.2. Ishlab chiqarish va moliyaviy faoliyat bo'yicha xarajatlar auditi	5
3.3. Davr xarajatlari auditi	2
Xulosa va takliflar	8
Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati	0
Ilovalar.	

4-ilova

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

I. O'zbekiston Respublikasi qonunlari.

- 1.1. O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi. – T.: “O'zbekiston”, 2009.
- 1.2. O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida» qonuni. Oliy ta'lim. Me'yoriy Xo'jjatlar to'plami. –T.: «Sharq», 2001.
- 1.3. O'zbekiston Respublikasining «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi. to'g'risida» Qonun. Oliy ta'lim. Me'yoriy hujjatlar to'plami. –T.: «Sharq», 2001.
- 1.4. O'zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksi. – T.: “Iqtisodiyot huquq dunyosi”, 2010.
- 1.5. Oliy ta'lim. Me'yoriy hujjatlar to'plami. –T.: «Sharq», 2001.
- 1.6. Oliy ta'lim. Me'yoriy – huquqiy va uslubiy hujjatlari to'plami –T.: “Istiqlol”, 2004.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmonlari va qarorlari

- 2.1. Mustaqillik: izohli ilmiy-ommabop lug'at // Mualliflar: M.Abdullayev, M.Abdullayeva, F.Abdullayeva, G.Abdurazzoqova va boshq.; R.Ro'ziyev va Q.Xonazarov umumiy tahririda. To'ldirilgan uchinchi nashri / – T.: «Sharq», 2006.
- 2.2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 22.01.2009- yildagi 1045-sonli “Inqirozga qarshi dastur va boshqa qo'shimcha choralar to'g'risida”gi Qarori. “Xalq so'zi” gazetasi, 2009- yil 23-yanvar.

2.3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2011-yil 20-maydagi “Oliy ta’lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash va yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash sifatini tubdan yaxshilash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori. // Xalq so‘zi, 2011-yil 20-may, № 100 (5267).

3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari

3.1. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2009-yi 19-apreldagi 104-sonli Qarori. “O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami”, 2009- yil 15-son.

4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlari va ma’ruzalari

4.1. I.A.Karimov. O‘zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida. – T.: “O‘zbekiston”, 2011.

4.2. I.A.Karimov. *Eng asosiy mezon – hayot haqiqatini aks ettirish.* – T.: “O‘zbekiston”, 2009.

4.3. I.A.Karimov. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch.– T.: “Ma’naviyat”, 2008.

4.4. I.A.Karimov. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi. O‘zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo‘llari va choralari. – T.: “O‘zbekiston”, 2009.

4.5. I.A.Karimov. Mamlakatimizda demoraktik isloxlarni yanada chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish konsepsiyasi. – T.: “O‘zbekiston”, 2010.

4.6. Karimov I.A. Demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini shakllantirish - mamlakatimiz taraqqiyotining asosiy mezonidir. –T.: 19.T. “O‘zbekiston”, 2011.

4.7. Karimov I.A. Barkamol avlod - O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori. –T.: «Sharq» 1998.

4.8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning 2012-yilda mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yakunlari hamda 2013-yilga mo‘ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo‘nalishlariga bag‘ishlangan Vazirlar Mahkamasining majlisidagi ma’ruzasi. 2013-yil 19-yanvar, №13 (5687).

4.9. Mamlakatimizni modernizatsiya qilish va kuchli fuqarolik jamiyati barpo etish – ustuvor maqsadimizdir. – Prezident Islom Karimovning O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi va Senatining qo‘shma majlisidagi ma’ruzasi // Xalq so‘zi, 2010-yil 28-yanvar, №19 (4934).

4.10. Karimov I.A. Bizning yo‘limiz — demokratik islohotlarni chuqurlashtirish va modernizatsiya jarayonlarini izchil davom ettirish yo‘lidir. O‘zbekiston Prezidenti Islom Karimovning O‘zbekiston Respublikasi Konstitusiyasining 19 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimda qilgan ma’ruzasi. //Xalq so‘zi.

4.11. Karimov I.A. «Yuksak bilimli va intellektual rivojlangan avlodni tarbiyalash – mamlakatni barqaror taraqqiy ettirish va modernizatsiya qilishning eng muhim sharti» mavzusidagi xalqaro konferensiyaning ochilish marosimidagi nutq // Xalq so‘zi, 2012-yil 18-fevral.

4.12. Karimov I.A. 2013-yilda mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yakunlari hamda 2014-yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining majlisidagi ma'ruzasi. //Xalq so'zi, 2014-yil 18-yanvar.

5. Darslik va o'quv qo'llanmalar

5.1. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari. Izohli lug'at –T.: BMTTDning O'zbekiston vakolatxonasi, 2010.

5.2. Abdullayev A.X., Metov A.K. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi falsafasi va davlat ta'lim standartlarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. –T.: 2003.

5.3. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. –T.: 2003.

5.4. Основный показатели развития народного образования и подготовки кадров за 2007 год.

5.5. Ziyomhammadov V., Abdullayeva Sh. Ilg'or pedagogik texnologiya: Nazariya va amaliyot. «Ma'naviyat asoslari» darsi asosida ishlangan uslubiy qo'llanma. – T.: «Abu Ali ibn Sino nomidagi tibbiyot nashriyoti», 2001.

5.6. Гулямов С.С., Мирбартова Л.И., Абдуллаев А.Х. Новые педагогические технологии. Рекомендации по организации дистанционного обучения (Под Ред. акад. Гулямова С.С.). –Т.: 2002.

5.7. Mavlonova R., To'rayeva O., Holiqberdiyev K. Pedagogika.–T.: «O'qituvchi», 2001.

5.8. Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. –T.: «Moliya», 2003.

5.9. Shodmonov Sh.Sh., G'ofurov U. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. – T.: “Iqtisod-moliya”, 2010.

5.10. Vahobov A., Ibrohimov A.T., Ishonqulov N. F. Moliyaviy va boshqaruv tahlili. T.: «Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati, 2005.

5.11. Abulqosimov X.P., Minavarova G.T., Karimova D.A. O'zbekistonda kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish yo'llari. – T.: “Iqtisodiyot-moliya”, 2007.

1.12. Razzoqov A., Toshmatov Sh., O'rmonov N. Iqtisodiy ta'lumotlar tarixi. – T.: “O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti”, 2005

5.13. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I.A. Karimovning 2011 yilning asosiy yakunlari va 2012-yilda O'zbekistonni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining majlisidagi “2012-yil Vatanimiz taraqqiyotini yangi bosqichga ko'taradigan yil bo'ladi” mavzusidagi ma'ruzasini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. – T.: **“Iqtisodiyot”**. – 2012.

5.14. Do'smurotov R.D. Audit asoslari. –T.: «O'zbekiston milliy ensiklopediyasi» davlat ilmiy nashriyoti, 2003.

5.15. Karimov A., Islomov F., Avloqulov A. Buxgalteriya hisobi. –T.: «Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati, 2004.

5.16. Yo‘ldoshev J. Ta‘limimiz istiqloli yo‘lida. – Toshkent: “Sharq”, 1996.

6. Davriy nashrlar, statistik to‘plamlar va hisobotlar

6.1. “Xalq so‘zi” gazetasi 2008-2014 yil sonlari.

6.2. “Kasb-hunar ta‘limi” jurnali 2010-2013 yil sonlari.

6.3. “Xalq ta‘limi” jurnali 2010-2013 yil sonlari.

6.4. “Iqtisodiyot va ta‘lim” jurnali 2010-2013 yil sonlari.

6.5. O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiy-ijtimoiy taraqqiyotining mustaqillik yillaridagi (1990-2010 yillar) asosiy tendensiya va ko‘rsatkichlari hamda 2011-2015 yillarga mo‘ljallangan prognozlar: statistik to‘plam. – T.: “O‘zbekiston”, 2013.

6.6. Samarqand viloyat Statistika Bosh boshqarmasi hisobotlari.

6.7. Ахунова Г.Н. Образовательная технология по курсу «Маркетинг в сфере образования» – Т.: “ИКТ ИСОД-МОЛИЯ”, 2005.

7. Internet saytlari

7.1. <http://www.prezident.uz> – O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining veb-sayti.

7.2. <http://www.stat.uz> – O‘zbekiston Respublikasi Statistika Qo‘mitasi veb-sayti.

7.3. <http://www.samarqand.uz> – Samarqand viloyat hokimligi veb-sayti.

a. <http://www.samdu.uz> – Samarqand davlat universiteti veb-sayti.

7.4. <http://www.school.edu.ru>.

7.5. <http://www.inter-pedagogika.ru>

5-ilova

SAMRQAND DAVLAT UNIVERSITETI

Fakultet _____

Talaba _____

Kafedra _____

2013/2014 o‘quv yili

Ilmiy

rahbar _____

Mavzu:

ANNOTATSIYA

- mavzuning dolzarbligi;
- mavzuning o‘rganilganlik darajasi;
- bitiruv malakaviy ishining maqsadi va vazifalari;
- bitiruv malakaviy ishining obyekti;
- ilmiy yangiliklar;

- tadqiqotning ilmiy va amaliy ahamiyati;
- bitiruv malakaviy ishining tuzilishi va hajmi;
- xulosa va takliflarning qisqacha umumlashtirilgan ifodasi.

Ilmiy rahbar

Talaba

1. Mavzuning dolzarbligi.
2. Nazariy savollarning chuqur yoritilganligi.
3. Ishning ilmiy darajasi.
4. Foydalanilgan amaliy ma'lumotlarning aniqligi va xaqoniyligi.
5. Zamonaviy izlanish usullaridan foydalanilganligi.
6. O'rganilgan savollar tahlilining chuqurligi.
7. Ayrim xulosalarning to'g'riligi.
8. Takliflarning amaliy ahamiyati.
9. Amaliyotgajoriyetilishimumkinbo'lgantakliflarro'yxativaularningiqtisodiy samaradorligi.
10. Yo'l qo'yilgan kamchiliklarning mavjudligi.
11. Bitiruv malakaviy ishining umumiy bahosi.
12. Taqrizchining ismi-sharifi, ilmiy darajasi va unvoni.
13. Taqrizchining imzosi.
14. Taqriz yozilgan sana.

Samarqand davlat universiteti Ijtimoiy-iqtisodiyot fakulteti «Iqtisodiy nazariya» kafedrası majlisi bayonnomasidan ko'chirma

2014-yil 23-may № 10-sonli bayonnomasi

RAIS: dos.B.M.Boboqulov

KOTIBA: Sh.Xolmonova

Qatnashdilar: 15 kishi i.f.d, prof. B.X.To'rayev, dots. Z.K.Karimov, dots. Yu.X.Xo'jayev, dots.S.L. Alibekova, dots. B.M.Boboqulov, dots. Sh.O.Quvondiqov, kat.o'qit.A.X.Djumayev, ass.o'qit.A.B.Mirzaxodjayev, ass.o'qit. U.R.Eshbo'riyev, ass. o'qit. D.A.Nasimov, ass.o'qit. I.I. Ergashev, M.Alimova, S.Jalalova, N.Raximova va kab.mud. Sh.Xolmonova

ISH TARTIBI:

I. Bitiruv malakaviy ishining dastlabki himoyasi.

I. ESHITILDI:

Kafedra mudiri, dots.B.M.Boboqulovso'zga chiqdi. Ma'lumki, 2014-yil10-iyundan boshlab bitiruv malakaviy ishlari himoyasi boshlanadi. Yil davomida bitiruv ishlar mavzulari, ilmiy rahbarlar tasdiqlatib, talabalar tomonidan izlanishlar olib borildi.

Dastlabki himoyaning tartibi bilan tanishtirildi.

Shundan so'ng dos. B.M.Boboqulovrahbarligida 4 kurs kunduzgi bo'lim talabasi Mo'minov G'ayratTolibovich "Iqtisodiy fanlarni o'qitishning zamonaviy uslublari" mavzusida malakaviy bitiruv ishining mazmuni bo'yicha ma'ruza qildi.

Kafedra a'zolari talabaning ishi bo'yicha savollar berdi. Savollarga to'liq javoblar berdi va kafedra a'zolari Mo'minov G'ayrat Tolibovich "Iqtisodiy fanlarni o'qitishning zamonaviy uslublari" mavzusidagi ishi yuzasidan:

QAROR QILINDI:

1. Mo'minov G'ayrat Tolibovich "Iqtisodiy fanlarni o'qitishning zamonaviy uslublari" mavzusidagi bitiruv ishi kafedra muhokamasidan o'tgan deb topilsin.

2. Mo'minov G'ayrat Tolibovich "Iqtisodiy fanlarni o'qitishning zamonaviy uslublari" mavzusidagi bitiruv ishi YaDAga tavsiya etilsin.

Kafedra mudiri:

Kotiba:

dots.B.M.Boboqulov

Sh.Xolmonova.

8-ilova

"T A S D I Q L A Y M A N"

O'quv ishlari bo'yicha

prorektor _____

prof.Eshqobilov N.

"_____" 2014 yil

SAMDU "Ijtimoiy – iqtisodiyot" fakulteti ta'lim yo'nalishi bo'yicha bitiruvchi kurs talabasining bitiruv malakaviy ishlari tavsiyalarini o'quv jarayonlariga qo'llanishi bo'yicha

D A L O L A T N O M A

Samarqand shahri.

20 yil «____» _____

Talaba _____ ning

(familiyasi, ismi, otasining ismi)

(bitiruv malakaviy ishi mavzusi)

Ilmiy rahbari: _____

Bitiruv malakaviy ishining asosiy natijalari boblar va paragraflar bo'yicha betlari ko'rsatilgan holda fanning ma'ruza matnlarida, amaliy mashsulotlarida, laboratoriya, kompyuter ishlarida hamda magistrlik dissertatsiyalarda yoki keys stadilar tayyorlashda foydalanishini aniq ko'rsatish kerak.

1.Ma'ruza matnlarida (betlarini ko'rsating): _____

2.Amaliy mashg'ulotlarida (betlarini ko'rsating): _____

3.Laboratoriya va kompyuter ishlarida (betlarini ko'rsating) _____

4.Keys stadilarda (betlarini ko'rsating): _____

Komissiya raisi _____

A'zolari: 1. _____

2. _____

3. _____

9-ilova

Samarqand shahri.

20 yil " _____ " _____

SamDU _____ fakulteti

“ _____ ”

ta'lim yo'nalishi bo'yicha bitiruvchi kurs talabasining bitiruv malakaviy ishi asosida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni tashkil etish hamda uni amaliyotga tatbiq etilganligi to'g'risida

D A L O L A T N O M A

Talaba _____ ning

(familiyasi, ismi, otasining ismi)

(bitiruv malakaviy ishi mavzusi)

Ilmiy rahbari: _____

Bitiruv malakaviy ishining tavsiyalari asosida ilmiy rahbarning bevosita boshchiligida hamda bitiruv malakaviy ishi muallifining ishtirokida amaliyotga quyidagilar tatbiq etildi:

1.Yangi kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyekti yaratildi: _____

2.Mahsulot ishlab chiqarish yoki xizmat ko'rsatish hajmi: _____

3.Yangi ish o'rinlari tashkil etildi: _____

4.Xo'jalik yuritish natijasida olingan foyda summasi: _____

5.Xorijiy investitsiya va kreditlar miqdori: _____

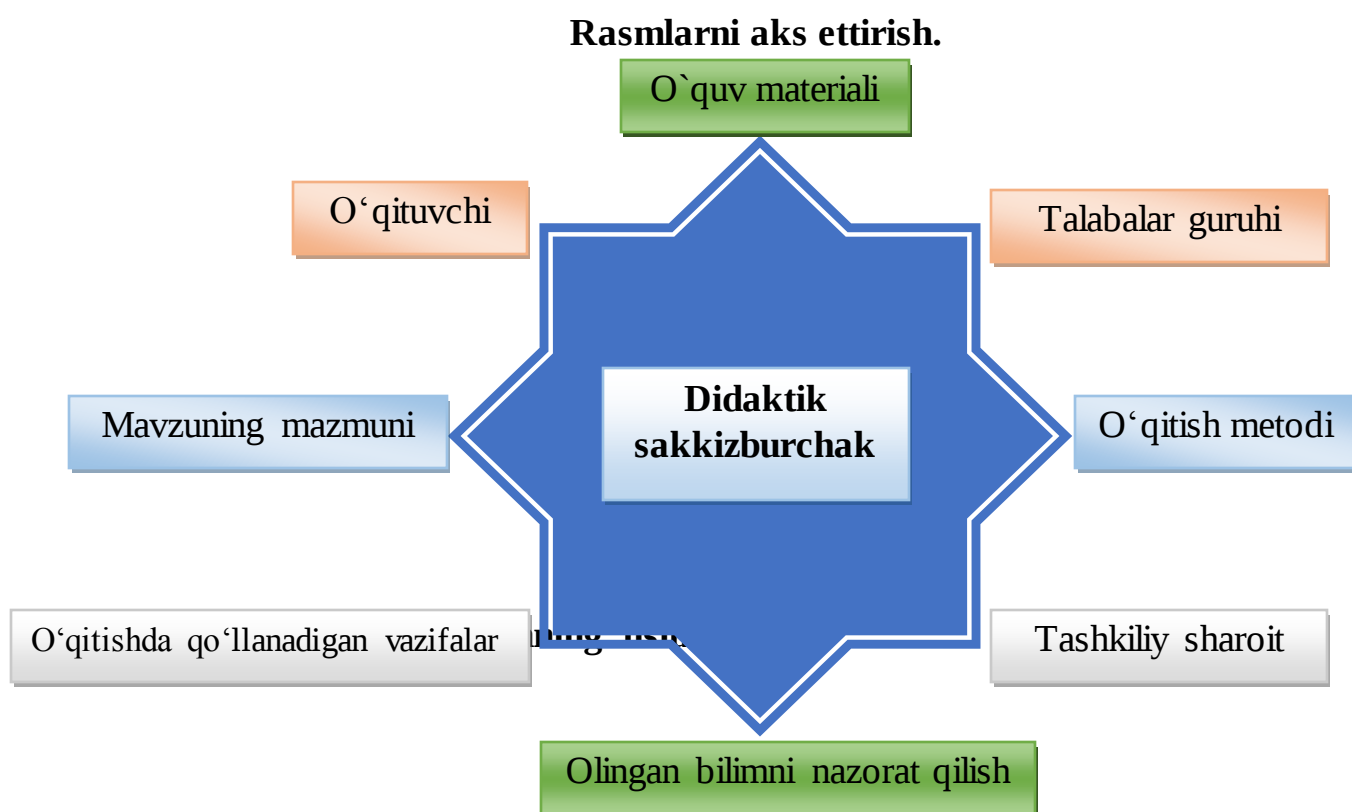
6.Tijorat banklari va byudjetdan tashqari fondlardan ajratilgan kreditlar hajmi: _____

7. Ilmiy rahbar va muallifning bajargan ishi natijasida olgan daromadlari miqdori: _____

Xo‘jalik yurituvchi sub’ekt rahbari _____
 (imzosi, muhr) _____ (familiyasi, ismi,
 otasining ismi)
 Formulalarni aks ettirish

$$P^{(n)}(t) = P^{(p)}(t) \cdot (1+h)^t, \quad (1.1.1)$$

Bunda,
 $P^{(p)}(t)$ – t- vaqt kutilayotgan real sof daromad;
 $P^{(n)}(t)$ – t- vaqt kutilayotgan nominal sof daromad;
 H – o‘sha davrdagi inflyatsiya sur‘ati.

Manba: Muallifning ilmiy tadqiqotlari asosida tuzilgan.

2.1-jadval

Respublika tashqi savdo aylanmasida ishtirok etuvchi kichik tadbirkorlar sub’ektlarining ulushi (million AQSh dollari)

Ko‘rsatkichlar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ekspozitsiya	1411,5	1609,0	1649,4	1351,1	1744,6	3547,6	3475,4	3609,8	4178,4	1701,7
I	359,9	425,3	527,2	585,3	892,3	1068,9	872,1	1027,3	1233,6	1274,3

import										
--------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Manba: O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi ma’lumotlari asosida tuzilgan.

Matndagi manbalarga hovolalar

Prezidentimiz tomonidan “Qishloqlarimiz qiyofasini, qishloqda hayot sifatini, ishlab chiqarish munosabatlarining mazmun-mohiyatini o‘zgartirish, ishlarni mustahkam tashkiliy asosga qo‘yish zarurdir”², deb ta’kidlandi.

²И.А.Каримов. “Жахон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари”. – Т.:“Ўзбекистон”, 2009.-56 бет.

«ТАСДИКЛАЙМАН»

СамДУ Илмий ишлар бўйича
проректор

М.К.Қодиров

2014 йил,

ПАТЕНТ ЭТИШ МУМКИЛИГИ ТЎҒРИСИДА

ЭКСПЕРТИЗА ХУЛОСАСИ

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги тасарруфидаги А.Навоний номидаги Самарқанд Давлат Университети Иجتимоий-иқтисодиёт факультети эксперт комиссия раҳбари доц.Н.У.Арабов, “Иқтисодий назария” кафедраси доценти Б.Х.Бобокулов, катта ўқитувчиси А.Х.Джумаев ва ассистент-ўқитувчи Ш.С.Шариповларнинг “5340100-“иқтисодиёт”, тармоқлар бўйича ва 5230100-“касб таълими, иқтисодиёт” мутахассисликлари учун талабалар бажарадиган битирув маънавий ишчи ёзиш бўйича услубий кўрсатмаларида қараб чиқиб, мазкур материалда 3-бўлим 95-қондасида белгиланган маълумотлар йўқ эканлигини тасдиқлайди.

Услубий кўрсатмани чоп этиш учун ЎзР Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигидан рухсат олиш шарт эмас. Услубий кўрсатмалар мазмунини текшириш натижасида комиссия мазкур услубий кўрсатмалар чекловлардан озоддир ва очиқ нашр этилиши мумкин деб ҳисоблайди.

Комиссия раҳбари (раҳбар-эксперт) _____ доц.Н.У.Арабов.

Патентшунос _____ З.Умаров

1 бўлим бошлиғи _____ У.Ашуров

**Samarqand davlat universiteti Ijtimoiy-iqtisodiyot fakulteti «Iqtisodiy
nazariya» kafedrası majlisi bayonnomasidan
KO'CHIRMA**

2014 yil 25-aprel № 8-sonli bayonnomasi

RAIS: dots.B.M.Boboqulov

KOTIBA: Sh.Xolmonova

Qatnashdilar: 15 kishi i.f.d, prof. B.X.To'rayev, dots.
Z.K.Karimov, dots. Yu.X.Xo'jayev, dots.S.I. Alibekova, dots.
B.M.Boboqulov, dots. Sh.O.Quvondigov,
kat.o'qit.A.X.Djumayev, ass.o'qit.A.B.Mirzaxodjayev, ass.o'qit.
U.R.Eshbo'riyev, ass.o'qit.D.A.Nasimov, ass.o'qit. I.I. Ergashev,
M.Alimova, S.Jalalova, N.Raximova va kab.mud. Sh.Xolmonova

ISH TARTIBI:

I. Dots. B.M.Boboqulov, kat.o'qit.A.X.Djumayev va ass.
o'qit.Sh.S.Sharipovlar tomonidan tayyorlangan bitiruv malakaviy ishini yozish
bo'yicha uslubiy ko'rsatmaning muhokamasi.

I. ESHITILDI:

Kafedra mudiri, dots.B.M.Boboqulov- kafedramiz kat.o'qit.A.X.Djumayev,
ass.o'qit.Sh.S.Sharipov va men birgalikda 5340100-"iqtisodiyot", tarmoqlar
bo'yicha va 5230100-"kasb ta'limi, iqtisodiyot" mutasissliklari uchun talabalar
bajaradigan bitiruv malakaviy ishini yozish bo'yicha uslubiy ko'rsatma tayyorladik.
Sababi, kafedramiz bitiruv malakaviy ishini bevosita yozish, uni bajarish
bosqichlarini va rasmiylashtirish hamda himoyagacha bo'lgan jarayonlarnibatafsil
tushuntiradigan uslubiy ko'rsatmani bo'lishi kerak. To'g'ri prof.B.X.To'rayev
boshchiligidagi tayyorlanib nashr etilgan uslubiy ko'rsatma sifati va ahamiyati bilan,
ilmiy-uslubiy yondashish jihatlari bilan ajralib turadi. Biz ishlab chiqan uslubiy
kursatma birinchidan, bitiruv malakaviy ishini yozish, bajarilish bosqichlari,
jumladan adabiyotlarni tanlash, ulardan foydalanish hamda o'zining tashkiliy-
uslubiy jihatlarini bilan ajralib turadi. Ikkinchidan, kafedramizda o'qitiladigan
fanlarning o'ziga xos jihatlari mavjud va bu albatta bitiruv malakaviy ishlarni
yozishda o'tiborga olinishi lozim. Aynan shular uslubiy ko'rsatmada batafsil
yozilgan. Shuningdek ko'rsatmada, talabaning qanday ariza yozishidan boshlab
rasmiylashtirish jarayonlarigacha bajarilishi lozim bo'lgan ishlari ilovalarda
alohida ko'rsatilgan. Biz tayyorlagan uslubiy kursatmani kafedra a'zolari ham o'qib
chiqan bo'lishlari kerak va shu uslubiy ko'rsatma bo'yicha kimda kanday fikrlar
bor?

Dots.Z.K.Karimov.- Sizlar yozib ishlab chiqan uslubiy ko'rsatma, iqtisodiy-
nazariy fanlar bo'yicha bitiruv malakaviy ishlarni yozish, tayyorlash bilan bog'liq
tavsiyalari va ko'rsatmalari bilan ajralib turadi hamda uni bajarilish jarayonlari
batafsil va izchil ishlab chiqilib ko'rsatilgan. Shaxsan men uni yuqori baholayman
va chop etishni maqsadga muvofiq hisoblab nashrga tavsiya qilaman.

A.B.Mirzaxodjaev.- Men ham uslubiy ko'rsatma bilan tanishib chiqdim,
yuqoridagi fikrlarga to'la qo'shilgan holda uni chop etishga tavsiya qilaman.

So'zga chiqqan kafedra a'zolari ham bu taklifni bir ovozdan ma'qulashdi.

QAROR QILINDI:

Kafedra o'qituvchilari dots.B.M.Boboqulov, ka.o'qit.A.X.Djumaev va ass.o'qit.Sh.S.Sharipovlar tomonidan tayyorlagan bitiruv malakaviy ishlarni yozish bo'yicha uslubiy ko'rsatma ilmiy-nazariy va tashkiliy-uslubiy jihatdan mukammal hisoblanib, Universitet uslubiy kengashi muhokamasiga chop etish uchun tavsiya etilsin.

Kafedra mudiri:

Kotiba:

dots.B.M.Boboqulov

Sh.Xolmonova.

СамДУ “иқтисодий-иқтисодиёт” факултети шунинг “Иқтисодий назария” кафедраси профессор-ўқитувчилари и.ф.и.ш.доц.Б.М.Бобоқулов, кат.ўқитувчи А.Х.Джумаев, ассист. Ўқитувчи Ш.С.Шариповлар томонидан тайёрланган 5340100-“иқтисодиёт”, тармоқлар бўйича ва 52330100-“касб таълими, иқтисодиёт” йўналишлари бўйича талабалар бажарилган битирув малакавий ишлари ёзили бўйича услубий кўрсатмага

ТАҚРИЗ

Мамлакатимизга амалга ошириладиган иқтисодий-иқтисодий ислохотлар суфайти миллий иқтисодиётимиз тобора тақомилланиб бормоқда. Бу ҳолат, замонавий иқтисодий тизимни юритувчи ва иқтисодий жараёнларни танқид этувчи ҳамда амалга оширувчи субъектлари бўлмиш мутахассис кадрларни жаҳон андозалари даражасида тайёрлаш, уларни етук бўлишлари учун талабалар янада оқиб бормоқда. Олий таълим тизимида бўлажак мутахассислар 4 йил давомида иқтисодиёт йўналишида олган били ва кўникмаларини натижаси, улар томонидан бажариладиган битирув малакавий ишларда ўз аксини топади.

Талабалар томонидан бажариладиган битирув малакавий ишлар ўзининг салоҳияти, аҳамияти, назарий ва амалий жihatлари билан, битирув малакавий ишнинг олий таълим тизими талаблари даражасида бажарилиши учун маълум илмий-услубий ҳамда таҳлилий жihatларига эътибор қаратилиши лозим бўлади.

Мазкур услубий кўрсатмада муаллифлар, ҳозирги даврда битирув малакавий ишларни олий таълим тизими талаблари даражасида бажарилиши учун ўзларининг фикр – мулохазаларини, тавсияларини ва кўрсатмаларини келтиришган. Муаллифлар ўз кўрсатмаларида дастлаб, битирув малакавий ишнинг бажарилиши ҳамда унинг аҳамиятини изоҳлаган ҳолда, Давлат таълим стандартлари бўйича умумий кўрсатмалар, хусусан, талабалар томонидан бажарилиши лозим бўлган асосий вазифалар, битирув малакавий ишнинг бажарилиши босқичлари кабиларча эътибор қаратишган. Бу албатта услубий жihatдан тўғри, тунки ишнинг савияси юқоридагиларга жуда боғлиқ. Шунингдек, услубий кўрсатмада, талабалар томонидан бажарилган битирув малакавий иш мавзусини тавлаш бўйича ташкилий-услубий тавсиялар ҳамда унинг бажарилиши билан боғлиқ жараёнларда илмий раҳбарнинг асосий вазифалари шохида кўрсатиб ўтилган.

Услубий кўрсатманинг яна бир аҳамияти шундан иборатки, муаллифлар, битирув малакавий ишни бажарилиши жараёнида, унинг амалиёт билан боғлиқлигини оширишга алоҳида эътибор қаратиб, уларга моллик тавсиялар келтиришган. Шунингдек, услубий кўрсатмада битирув малакавий ишни ўзиш, расмийлаштирили, баҳолаш ҳамда ҳимоя қилиш бўйича ўз тавсияларини иловатар шаклида келтиришган.

Бизнинг фикримизча мазкур услубий кўрсатма талаблар томонидан битирув малакавий ишларни тайёрлаш учун муҳим илмий - услубий аҳамиятга эга ва унга мезон этилишини мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайман.

СамИСИ "Иқтисодиёт"

кафедраси профессори:

н.ф.д. Б.А.Абдукаримов

СамДУ "Ижтимоий-иқтисодий" факултетининг
"Иқтисодий назария" кафедраси профессор-ўқитувчилари
и.ф.н.доц.Б.М.Бобоқулов, кат.ўқитувчи А.Х.Джумаев,
ассист. ўқитувчи Ш.С.Шариповлар томонидан тайёрланган
5340100-"иқтисодий", тармоқлар бўйича ва 52330100-"касб
таълими, иқтисодий" йўналишлари бўйича талабалар
бажарадиган битирув малакавий ишни ёзиш бўйича
услубий кўрсатмага

ТАКРИЗ

Ўзбекистон Республикаси мустакилликка эришгандан буён ижтимоий
иқтисодий ислохотлар билан биргаликда, олий таълим тизимида туб
келохотлар амалга оширилмоқда. Мамлакатимизда барча таълим
йўналишлари бўйича, айниқса олий таълим тизимида замонавий етук
мутахассис кадрларни тайёрлаш "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"
асосида олиб боришмоқда.

Мамлакатимизда шаклланган халқчил, самарали иқтисодий тизимни
ривожланишни белгилайдиган ёш мутахассис кадрларни тайёрлаш ва уларни
жаҳон андозалари даражасида етук бўлишлари ҳозирги кун талабидир. Айни
мақсадда, олий таълим тизимида ўқиётган талабаларимизни 4 йил мобайнида
олган билимлари, улар томонидан бажариладиган битирув малакавий
ишларида намоён бўлади. Шунинг учун ҳам, битирув малакавий ишни олий
таълим тизими талаблари даражасида бажарилиши, талабалардан иқтисодий
жараёнларни таҳлил этишга жиддий ёндашиш, илмий билим услубларини
тўла қўллаш, мавзу бўйича масалалар ечимини бевосита амалиёт билан
боғлашни талаб қилади.

Мазкур услубий кўрсатмада муаллифлар, ҳозирги даврда битирув
малакавий ишларни талаб даражасида бажаришлари учун ўзларини фикр –
мулоҳазаларини, тавсияларини ва кўрсатмаларини келтиришган.
Муаллифлар "Иқтисодий назария" кафедрасида асосан иқтисодий –
назарий фанлар ўқитилиши ва уларнинг иқтисодий фанлар тизимида ўзига
хос жиҳатларини эътиборга олиб, айни фанлар бўйича бажариладиган
битирув малакавий ишларни аҳамиятига алоҳида эътибор қилиб, уларни
Давлат таълим стандарти талаблари бўйича бажарилиши зарурлигини
таъкидлаган ҳолда, умумий кўрсатмалар, талабалар томонидан бажарилиши
лозим бўлган асосий вазифалар, битирув малакавий ишни бажарилиши
босқичлари ва бунда илмий раҳбарнинг асосий вазифаларини кўрсатган.
Бу албатта услубий жиҳатдан тўғри, чунки, малакавий ишнинг илмийлик

даражаен, сифати ва салияси юкорида айтилганларга боғлиқ. Бундан ташқари, услубий кўрсатмада, талабалар томонидан битирув малакавий иш мавзусини танлаш бўйича ташкилий услубий тавсиялар ҳамда уни бажариш жараёнида илмий раҳбарнинг роли алоҳида эътиборга олинган.

Белгилан жозики, услубий кўрсатмада муаллифлар битирув малакавий ишни бажариш жараёнида, унинг ақалиёт билан боғлиқлигини оширишга алоҳида эътибор қаратилиб, унга молик тавсиялар беришган. Шунингдек услубий кўрсатмада битирув малакавий ишни ўзлаш, расмийлаштириш, баҳолаш ва ҳимоя қилиш бўйича ўз тавсияларини илова қилиш шаклида кўрсатилган.

Мени назаримда, мазкур услубий кўрсатма иқтисодиёт факультетлари талабалари томонидан битирув малакавий ишларни тайёрлаш учун муҳим илмий – услубий аҳамиятга эга ва мен уни ҳоп эйтишни зарур ҳисоблаб напуз эйтишга тавсия қиламан.

СамИСИ, Туризм ва сервис

Факультети декани:

и.ф.н., доц. Т.С.Шарипов

СамДУ “Иқтисодий-иқтисодиёт” факултетининг “Иқтисодий назария” кафедраси профессор-ўқитувчилари и.ф.н.доц.Б.М.Бобокулов, кат.ўқитувчи А.Х.Джумаев, ассист. ўқитувчи Ш.С.Шариповлар томонидан тайёрланган 5340100-“Иқтисодиёт” тармоқлар бўйича ва 52330100-“Қасб таълими, иқтисодиёт” йўналишлари бўйича талабалар бажарадиган битирув малакавий ишларини ёзиш бўйича услубий кўрсатмага

ТАҚРИЗ

Маълумки, кейинги йилларда “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури” асосида Олий таълим тизимида туф ислоҳотларни амалга оширилиши, жаҳон стандартларига молик етук кадрларни тайёрлашни муҳим вазифа қилиб белгиланган. Шунинг учун ҳам, мамлакатимиз келажакини ва равижини таъминлайдиган ҳар томонлама билимли ва юқори савияли ёш мутахассисларни тайёрлашга бўлган талаб ошиб бормоқда.

Олий таълим тизимининг Иқтисодиёт йўналишида битим олаётган талабаларнинг етуклик даражаси, улар томонидан бажариладиган битирув малакавий ишларда ўз аксини топади. Демак, битирув малакавий ишни олий таълим тизими талаблари даражаларида бажарини, талабалардан авваламбор мавзунини тўғри танлаш, кейин эса, иқтисодий жараёнларни тўғри аниқлаш ва уларни таҳлил эта билиш ва назарий-услубий жиҳатдан тўғри ифодалаш кўрсатишни талаб қилади. Шунинг учун ҳам, битирув малакавий ишини ёзишда маълум илмий-услубий ҳамда таҳлилий жиҳатларга алоҳида эътибор қаратиш лозим бўлади.

Услубий кўрсатма муаллифлари дастлаб, битирув малакавий ишнинг бажарилиши аҳамиятини изоҳлаб, унга энг аввало давлат таълим стандартлари талаблари бўйича умумий кўрсатмаларга, хусусан, талабалар ва уларнинг раҳбарлари томонидан бажарилиши лозим бўлган асосий вазифаларга ҳамда битирув малакавий ишларни бажарилиш босқичларига алоҳида эътибор қаратишган. Услубий кўрсатманинг бу жиҳатлари амалий-услубий жиҳатдан жуда тўғри, чуқури, малакавий ишнинг илмийлиги ва савияси юқоридатишларга жуда боғлиқ. Шунингдек, услубий кўрсатмада талабалар томонидан битирув малакавий ишни ёзиш учун ташкилий-услубий тавсиялар, уни амалиёт билан билиқлигини оширишга қаратилган тавсиялар алоҳида кўрсатишган. Услубий кўрсатмада битирув малакавий ишларини ёзиш, расмийлаштириш, баҳолаш ҳамда ҳимоя қилиш бўйича лозим тавсиялар иловалар шаклида келтирилган.

Мени фикримча, назар услубий кўрсатма талабалар томонидан битирув малакавий ишларини ёзиб тайёрлаш учун муҳим илмий-услубий аҳамиятга эга ва мен уни чоп этишни долзарб ҳисоблаб наشرга тавсия қиламан.

СамДУ “Иқтисодиёт ва меҳнат
социалогияси” кафедраси доценти:

и.ф.н. Б.Бозоров